

Hipalu

Hipalu avo ka'nea ve'kamo aki'a lakaeya o'afi'none. Yuta nofi vaya'moki Yisasife afi'a apaipafi male'naya vaya'aife mani ke kamale'ne. Yisasi'a ako fali'neapati hetino ko'ku'napi haitekeno mako ve'kamo'a 34 kafu akeva mai'nenon Hipalu ke kamale'ne.

Anumaya Koti mafa'ne'amo ke lahapai'ne.

¹ A'ke'ainaka Anumaya Koti'a lakaeya Isaleli vaya'mokita lakinakomokife akai'a apaune laka hu vaya'ai apavayafati nesu afina mi'ko au'avateti'ae hapapai'neane. ² Hapapai'nea'maki ani hapapai'nea kana hano hutekeno meni afina ma mopa hano hisea kanae Anumaya Koti'a alaki akai'a mafa'ne'amo avayafati huno fole aino lahapai'ne. Anumaya Koti'a mi'ko ko'ku'napi ya'ae mopale ya'ae mafa'ne'amo ayapati alo hu'neanakeno mi'ko ani yate mafa'ne'amo yakaisea yafe ayapi male'ne. ³ Anumaya Koti'a ano ha nelea ya'a mafa'ne'a mai'neanakeno laulaka alino ne'katino lakaeyateka'ae ano hale nelateno Anumaya Koti'ae alaki mako'ke aiyayi hu'ana mai'na'ae. Mafa'ne'amo'a mi'ko ko'ku'napi ya'ae mopale ya'ae akai'a lo'kiya'a hane'nea keleti “Male maiyo.” huno hupate'nea yate'ke e'a mai'nae. Hao'otake kava nehuna yati alino atalesea yafe Yisasi'a faliteno hetiteno hanafi mai'nea Anumaya Koti aya lamaka aupalika ala vaya ne'maiya yate hane'nea fai mai yate fai mai'ne.

Yisasi'a ko'ku'napi kayo kayo vaya apa'kaseno ala ve'ka mai'ne.

⁴ Anumaya Koti aya lamaka aupalika fai mai'nea yafe ko'ku'napi kayo kayo vaya apa'kaseno ala ve'ka mai'nikeno afo'amo'a ami'nea akimo'a kanale akikeno ko'ku'napi kayo kayo vaya'ai apa'ki apa'kase'ne.

⁵ A'ke'ainaka Anumaya Koti'a Yisasife hu'nea ke inake hu'a kamale'nayane

“Kakaeya nakaeya mafa'ne mai'nananake'na nakaeya meni afina alikate'noa afo'kamo'nae.”

hike'a kamale'nayane. Eteno mako'ae inake hu'neane

“Nakaeya afo'amo'na maisukeno akaeya nakaeya mafa'ne'ni maike.”

hu'nea'maki mako afina Anumaya Koti'a ko'ku'napi kayo kayo ve'kae mani ke ha'opai'nifa akai'a mafa'ne'ake ha-pai'ne. ⁶ Akai'a yake mafa'ne hutekeno ma mopafi elino e'nea yafe Anumaya Koti'a inake hu'neane

“Mi'ko nakai'ni ko'ku'napi kayo kayo vaya'mokitapa akaeya akike ne'atapa alitapa asaka heo.” huno hike'a Anumaya Koti'avopi kamale'nayane.

⁷ Kamale'naya'maki Anumaya Koti'a ko'ku'napi kayo kayo anaka'ae inake hu'neane

“Ko'ku'napi kayo kayo ali'ya vaya'ni yasimo nehea kava nehu'a ata kanefe'kana hu'na alo hupatoke'a ali'ya ne'ale.” huno hu'neane.

⁸ Hu'nea'maki akai'a mafa'ne'ae inake he

“Anumaya Kotika mi'ko afina maike maike hu'ne'ka akola alaki kava ne mai'nane. Kakai'ka kava ya ali'ne'ka kava yakai'nana alakepa au'ava'kamo'a kanale nehe. ⁹ Kakaeya mafa'ne'nimoka

alakepa yafe'ke ne'kahauno hao'otake kavafe alaki no'kahaiya yafe Anumaya Koti'a kakaeya Anumaya Koti'kamo'akeno ‘Kava ve'ka maiyo.’ huno hukateteno amuse masave kakufale ako la'kikate'neanake'ka kafalu'kamoki ako apa'kase'ka ala ve'ka mai'nane.” huno hu'neane.

¹⁰ Mako'ae inake huno hapai'neane

“Anumayamoka a'ke'ainaka hae afina ma mopa alo nehu'ka ko'ku'na'ae kakaeya kayapati alo hu'nane. ¹¹ Ko'ku'na'ae mopa'ae ako fanane huka'a'maki kakaeya alaki fanane ohu'ka akola maike maike hu'ka maikane. Ko'ku'na'ae mopa'ae kenamo falupa nelea ya hu'ana falupa leka'ae. ¹² Falupa lesa'ake'ka kakaeya Anumayamoka falupa lea kena analo ne'aya avamete male'ka ko'ku'na'ae mopa'ae a'ka analo akane. Vaya'moki atafa kena'api hate ne'atale'a saufa kena'api ali'a nehavaiya avamete male'ka kakaeya ko'ku'na'ae mopa'ae ali'ka saufa yatala alo hukana'maki kakaeya alaki ayalakisa ne mai'nananake'ka alu kakufa o'kalikane. Maisana kana'kamo'ae alaki hano ohukeanake'ka akola maike maike hu'ka maikane.” huno Anumaya Koti avopi kamale'nayane.

¹³ A'ke'ainaka Anumaya Koti'a mafa'ne'ae inake hu'neane

“Kakaeya naya lamaka ala vaya mai'nayate fai mai'nisanake'na kame vaya'ka hapa'na apa'kasete'na apavale'na kaiya'afi ali'na atalu hu'na apatesuke'ka ala kava ne'api maikane.” huno hu'nea ke

kamale'nea'maki Anumaya Koti'a mako ko'ku'napi kayo kayo ve'kae ani akufa ke ha'opai'nifa akai'a mafa'ne'ake ani ke hapai'neane. ¹⁴ Anumaya Koti'a ko'ku'napi kayo kayo vaya'a apayamufa o'maleno afe'kana vayanaketa o'apa'kekauna'maki Anumaya Koti'a ani ko'ku'napi kayo kayo vaya'a hupateke'a u'a apa'ku apame alino katisea vaya'ai apaya nehae.

2

Anumaya Koti'a laku lame alino kati'nea yana ala ya hane'ne.

¹ Ani ke afi'nona yafe atafa huta lo'kiya vai'neta afita laipafi maleteta a'kame malesune. Haviku ani ke sale'ko huta atafa hu'neta atale'yafenaki atafa huta alaki hisune. ² A'ke'ainaka Anumaya Koti'a ko'ku'napi kayo kayo vaya'ai apavayale hupateke'a mako ke hu'a fole ai'naya ke lamake'ake lo'kiya vai'nea ke hane'nea yafe mi'ko lakinakomoki hao'otake kava nehu'a ani ke ali'a ne'ataka'a apa'kame'ya ami'naya yafe apa'kufa apa'kafu ki'nea ya alite alite hu'nayane. ³ Alite alite hu'naya'maki meni afina Anumayatimo'a “Lapa'ku lapame ali'na katikoe.” huno hike'a ani ke afi'naya vaya'moki lahapaiketa afiteta lakaeya ani lusiya huno lo'kiya'a hane'nea kava la'kame'ya amisutaena hana'ya huta hao'otake kava hu'nona ya'mo anona'a lakafu kisea ya alisuna yafe laune heta fala kikune? Laune heta fala o'kikune. ⁴ Fala o'kikuna'maki Anumaya Koti'a mani ke “Lamake nehe.” huno hisea yafe fate fate kava nehuno lo'kiya'aleti o'ake'naya avame ya hu lo'kiya kava nehuno akaeya haiya vaya'aina akai'a Fate Akufa Avamu'mo lo'kiya'a apamite apamite nehe.

Yisasi'a mi'ko yate kava yakaino mai'ne.

⁵ Lakaeya meni nehuna ke henaka'a saufa mopa fole aisea kanae nehune. Anumaya Koti'a ko'ku'napi kayo kayo vaya'aife “Ani kanae kava yakaiyo.” huno huo'apate'ne. ⁶ Huo'apate'nea'maki Anumaya Koti avopi mako ve'kamo'a Anumaya Kotife inake huno kama'le'neane
 “Anumaya Kotika vaya na akufa ya mai'nonake'kae lusi kaipa kakesa ne'afine? Mako akufa ala ya

o'mai'nona'maki afa vayatafa mai'nona'maki
na'ya hike'ka vaya'mo alilate'nea mafa'ne
laha'ne'mane?"

⁷ Anumaya Kotika inake hu'ka hute'nane

“Aupa kana'a ko'ku'napi kayo kayo vaya'moki ako
kakase'a mai'nisake'ka kakaeya aise ve'ka
maikana'maki ete'ka ano halesea lo'kiya'ka'ae
ala kaki'ae kamitesuke'ka ala ne maikane.”
hute'neane. ⁸ Hute'nanakeno ala ne mai'nike'ka
Anumaya Kotika inake hane “Mi'ko ya kaiyafi
hanekaiyanaki kava yakaiyo.” hu'ka hute'nane
huno kamale'neane.

Lamake Anumaya Koti'a mi'ko yate “Yakaise.”
huno hu'neane. Mako'ke yate “Kava o'yakaiyo.”
huno huo'ate'nea'maki meni afina mi'ko yate kava
yakai'nea'maki lakaeya no'akone. ⁹ No'akona'maki
lakaeya Yisasina aketa alakepa hu'none. A'ke'ainaka
aupa kana'a ko'ku'napi kayo kayo vaya'moki Yisasina
akase'a mai'nakeno aise ve'ka maisea yafe Anumaya
Koti'a hutekeno mai'nenno Anumaya Koti vava alino
kayone hu ya'a lavelisea yafe Yisasi'a mi'ko vava'aite
fali'ne. Lusiya huno akufa akafu ki'nea ya alino fali'nea
yafe Anumaya Koti'a akaeya aki alino asaka huteno aote
ano halesea lo'kiya ya'a ako ami'ne.

*Yisasi'a mono nopi hokote kava ve'kakeno Anumaya Koti'ae
mi'ko vava'ae folakapi mai'nenno laipa alino yuna helate'ne.*

¹⁰ Anumaya Koti'a mi'ko ya'mo aepa'akeno mi'ko ya
akaeya ya hanesea yafe alo humale'nikeno Yisasi'a laku
lame alino katisea aepa'a mai'nikeno Anumaya Koti'a atea
kava huno Yisasina akufa akafu ki'nea ya ami'nikeno ak-
ufa akafu ki'nea yafe “Lusi alakepa kava hu ve'ka mai'ne.”
huno hute'nikeno Yisasi'a nesu mafa'neyaka'a akai'aleka
apavale'neanakeno aote ano ha nelea lo'kiya'a apami'ne.

¹¹ Apami'nike'a mi'ko ve a'ne Anumaya Koti aulakale alakepa hu'a fate akufa vaya hapa'a mai'naya veya'ae “Alakepa hu'a fate akufa veya mai'nae.” hupate'nea yafe mi'ko'amoki mako'ke afamo mai'nae. Mai'naya yafenakeno Yisasi'a avuya ohuno apa'kaeyafe “Nakai'ni nakana'nimokitapa mai'nae.” nehe. ¹² Anumaya Koti avopi Yisasi'a inake hike'a kamale'neane

“Anumaya Kotika kaki a'na fole ai'na nakai'ni nakana'nimoki hapapaikoe. Nakaeya mi'ko veya atalu hu'naya folakapi yakame nehu'na Anumaya Kotika kaki ali'na asaka hukoe.” Yisasi'a inake hu'neane.

¹³ Yisasi'a mako'ae Anumaya Koti avopi inake hu'neane “Nakaeya Anumaya Kotife afi'na naipafi male'na name atiti hukoe.” huno hu'neane.

Mako'ae inake hu'ne

“Nakaeya Anumaya Koti'a nami'nea mafa'neyaka'ae mai'noketapa nake'nayane.” huno hu'nea ke kamale'neane.

¹⁴ Ani mafa'neyaka ma mopale vayatafa mai'nakeno Yisasi'a akai'a vayatafa'kana huno ve hamale'ne. Ina kava hu'nea yafe Sata'a mopale veya alino fali ne'apatea lo'kiya'a hane'nea ve'ka Sata'ae ve'kamo lo'kiya'a hano ati katesea yafe Yisasi'a fali'ne. ¹⁵ Faliteke'a mi'ko veya ma mopale mai'naya afina falisaya yafe lusi koli nehakeno ani fali yafe koli nehaya ya'apimo'a apavaleno nofi hupateke'a mai'nakeno Yisasi'a ani nofipati alino kalu hepatesea yafe fali'ne. ¹⁶ Lamake Yisasi'a ko'ku'napi kayo kayo veya'a apaya ohu'nea'maki Epalahamu akeho'amoki apaya hu'ne. ¹⁷ Apaya hisea yafe mi'ko akana'amoki'ae mako aiyayi huno fole ai'nea yafe mono nopi hokote kava ve'ka mai'neanakeno Anumaya Koti'ae veya'moki'ae folaka'apifi mai'nenno alino yuna hepatesea ve'ka mai'neanakeno Anumaya Koti ali'ya ne'ale. Ani

ali'ya ne'alino vaya'aife kalaki aine'apateno alakepa ali'ya ne'alikeno Anumaya Koti'a lakaeya hao'otake kava nehuna yafe aipa afino haviya hunelateamaki Yisasi'a hao'otake yatile fali'nea yafe Anumaya Koti'a lahapaove lapatove nehuno aipa falu yapati alino atalelapate'ne. ¹⁸ Yisasife “Hao'otake kava ho.” huno ano avataka hu'nea ya'ae akufa akafu ki'nea ya'ae ali'nea yafe mi'ko vaya'moki hao'otake kava hisaya yafe ano apavataka nehiseana Yisasi'a apaya hinine.

3

Yisasi'a Mosesena akase'ne.

¹ Hao'otake kava ohutapa fate akufa nepu lasakitapa Anumaya Koti'a akai'aleka visaya yafe lapa'kaeyafe ko'ku'napakati ako ke hu'neanaki lapa'kaeya Yisasife lapa'kesa afifi hutapa maiyo. Yisasi'a Anumaya Koti'a hute'nea ve'kakeno mono nopi hokote kava ve'kamo'a Anumaya Koti'ae vaya'moki'ae folaka'apifi mai'nenolaipa yuna henelateave'kae afita laipafi male'neta aki ata fole aisune. ² Anumaya Koti'a Yisasina ani ali'yate ate'nikeno a'ke'ainaka Mosesea Anumaya Koti afamo'moki folaka'apifi mai'nenolaipa Anumaya Koti ke afino a'kame maleme maleme hai'nikeno Yisasi ani kava huno Anumaya Koti ke afino a'kame maleme maleme hai'ne. ³ Vaya'moki afamo'apimoki apa'ki ali'a asaka nehaya'maki hokote afo'apimo aki lusiya hu'a ali'a asaka hu'a hanale ne'atae. Ani kava haya kava hu'a Anumaya Koti afamo'moki Mosesa aki ali'a asaka nehaya'maki Yisasi'a ala afo'apimo'a mai'nea yafe Anumaya Koti'a inake he “Kakaeya ani ya alimo akufa ve'ka mai'nane.” huno hune'ateke'a lusiya hu'a aki ali'a asaka hu'a hanale ne'atae. ⁴ Mi'ko afamo'ae afamo'ae hokote afo'apimoki maite maite hu'naya'maki Anumaya Koti'a

mi'ko afamo'moki hokote afo'apimo'a mai'ne. ⁵ Mosese'a ali'ya ve'ka Anumaya Koti afamo'ai folakapi mai'nen Anumaya Koti'a hu'nea ke afino a'kame maleno ali'ya alime alime nehaikeno Anumaya Koti'a henaka va'yi hisea ke hapapai'ne. ⁶ Mosese'a afa'a ali'ya ve'ka mai'nea'maki Kalaisi'a Anumaya Koti'a lakufa alino katisea yafe hute'nea ve'ka Anumaya Koti alaki mafa'ne'a mai'nen Anumayamo ke afino a'kame maleme maleme haino Anumaya Koti afamo'aite kava yakaim yakaim nehaiyanaketa lakaeya mi'ko afina koli ohuta akaeyafe afita laipafi maleta lo'kiya ne'vaita eteno esea yafe lame atiti huta amuse hisunana lakaeya'ae Anumaya Koti anaka alakepa'a maikune.

Anumaya Koti ke apa'kame'ya ami'naya vaya'moki mai'a falu hu ya o'alikae.

⁷⁻⁸ Lakaeyafe Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amo'a inake huno hike'a kamale'naya ke afisune.

“A'ke'ainaka Mosese a'kame e'naya vaya'moki ka'me koteka e'a mai'ne'a Anumaya Kotina apa'kame'ya ne'ami'a ke'a o'afi'a lame lame hu'a a'a avataka hukefe au'kaya hute'naya kava lapa'kaeya oheo. Meni afina nakaeya ke ne'afisaya vaya'mokitapa lapa'kame'ya o'nमितपा अतपा लपापफा मले'नया के ओ'आलेओ. ⁹ Ani ka'me koteka lapa'kinakomoki aole ve'kala'mokani anaiya anaya (40) kafu mai'ne'a mi'ko hu'noa kava ake'naya'maki ani yafe apa'kesa afi'a o'nami'a nakaeya ake navataka hu'nae. ¹⁰ Ake navataka hu'na yafe nakaeya ani vaya'aife lusiya hu'na nahai vaipatete'na inake hu'noe 'Mi'ko afina apa'kaeya apa'ku apa'kesamo'a apavaleno yakaleke'a nakaeya ke ali'a ne'ataka'a

nakaeya hu'noa au'ava kate male'a na'kame o'u'nae.' ¹¹ Na'kame male'a o'u'naya yafe nahai vaipatete'na nakaeya lo'kiya kefati inake hu'noe 'Apa'kaeya mai'a falu hisaya ya'ni'a lamake hu'a alaki akola o'alikae.' hu'na hu'noe." huno hu'neane.

Isaleli vaya'moki Anumaya Koti ke ali'a ataka'naya kava huta lakaeya alita o'atakesune.

¹² Nepu nasakitapa lapa'kaeyatapilena yakaitapa alakepa heo. Haviku lapa'kaeyatapi hao'otake lapaipa lapa'kesa afisaya ya'mo'a alino yakalesiketapa afitapa lapaipafi male'naya ya ne'ataletapa avamu hane'nikeno haekafa mai'nea Anumaya Kotina lapa'kame'ya ami'yafenaki yakaitapa alakepa heo. ¹³ Kava ne'yakaitapa Anumaya Koti'a mani afina "Meni afinane." huno aki male'nikeno ani kana hane'nea yate mi'ko afina nepu lapasatapimoki kanale keleti apa'ku apa'kesa alisake'a heti'a maisaya ke'ake hapapaiyo. Haviku lapa'kaeyapi ne'maiya vaya'moki mako hao'otake au'ava kava hisaya yafe "Haka'ake yane." hu'a apa'kai'api ake apavata huke nehisake'a Anumaya Kotife apa'kame'ya amisaki kanale ke'ake hapapaiyo. ¹⁴ Lakaeya Kalaisi'ae lo'kata mai'nona'maki lakaeya a'ke'ainaka Yisasife afita laipafi male'nona yana meni ani au'ava kava atafa huta alaki hu'neta fali'nisunapati ani afina Kalaisi'ae lo'kata maikaune.

¹⁵ Lakaeya ako afi'none mani ke mako'ae hane'ne Anumaya Koti'a inake huno hu'neane

"A'ke'ainaka vaya'moki ke o'afi'a apa'kame'ya amite'a lame lame hu'a a'a navataka hukefe au'kaya hunate'naya kava oheo. Meni afina nakaeya ke afisayana lapa'kame'ya o'namitapa afitapa lapaipafi male'naya ke o'ataleo."

¹⁶ A'ke'ainaka nalaki Anumaya Koti ke afite'a apa'kame'ya ami'nae? Mi'ko Isaleli vaya Mosese'a Isipi kumateti apavaleke'a atale'a ne'e'a ani kava hu'nae. ¹⁷ Aole ve'kala'mokani anaiya anaya (40) kafufi Anumaya Koti'a nalakife hai vaipate'ne? Mi'ko Isaleli vaya'moki ka'me koteka e'a hao'otake kava hute'a falikeno apa'kufa'a ani ka'me kote hane'ne. Anumaya Koti'a inani apa'kaeyafe'ke hai vaipate'ne. ¹⁸ Anumaya Koti'a nalakife lo'kiya'ake ke huno inake he “Nakaeya mai'a falu hisaya ya'ni'a lamake hu'a alaki akola o'alikae.” huno hu'neane? Ma vaya'moki Anumaya Koti ke afite'a apa'kame'ya ami'naya vaya'aife ani ke hu'ne. ¹⁹ Hu'nea yafe lakaeya ako afi'none Anumaya Kotife afi'a apaipafi o'male'naya yafe Anumaya Koti'a “Mai'a falu hu ya'ni lamake alaki akola o'alikae.” huno hu'neane.

4

Anumaya Kotina apa'ku ami'naya vaya'moki mai'a falu hisaya ya'a lamake alaki alikae.

¹ Anumaya Koti'a huno lo'kiya vai male'nea ke afa'a hane'nea kemo'a inake hu'ne “Lapa'kaeya maitapa falu hisaya ya'ni'a lamake alaki alikae.” huno hu'neanaki kava yakaiyo. Haviku Anumaya Koti'a lapa'kaeya lapa'kesiketapa mako vaya ani ya alisaya yafe ho'ka olapatesikeno alino atale'yafenaki maitapa halove heo. ² A'ke'ainaka Isaleli vaya'moki hu'naya kava huta lakaeya Anumaya Koti kanale ke ne'afuna'maki apa'kaeya Anumaya Koti kanale ke'a afi'naya'maki afi'a apaipafi o'male'naya yafe ani kemo'a apaya ohu'ne. ³ Apaya ohu'nea'maki lakaeya Anumaya Kotife afita laipafi male'nona vaya'mokita Anumaya Kotitekati maita falu hisuna ya'a lamake huta ako ne'alune.

A'ke'ainaka Anumaya Kotina apa'kame'ya ami'naya
vaya'aife Anumaya Koti'a inake hu'neane

“Nakaeya nahai vaike'na lo'kiya ke hu'na lamake nehoe.

Apa'kaeya ani mai'a falu hisaya ya'ni'a lamake
hu'a akola o'alikae.” huno hu'neane.

Hu'nea'maki Anumaya Koti'a a'ke'ainaka ani mai'a falu
hisaya yana ako alino avatati humale'ne. A'ke'ainaka
mopa alo huteno ali'ya'a alino hano huteno maino falu
hu'neane. ⁴ Ali'ya'a alino hano hu'nea yafe Anumaya Koti
avopi inake hike'a mako kaya avopaka kamale'nayane

“Anumaya Koti'a mi'ko ali'ya'a alino hano huteno naya
mako kaya hano huteno naya mako kayati aole
kana (7 kana) maino falu hu'ne.” huno hu'neane.

⁵ Ani avo'mo'ke eteno mako'ae inake hu'neane

“Apa'kaeya mai'a falu hisaya ya'ni'a lamake hu'a akola
o'alikae hu'nae nehoe.” huno hu'neane.

⁶ Hu'nea'maki mi'ko a'ke'ainaka vaya'moki Anumaya
Koti kanale ke'a afite'ae'maki ani kele a'kame male'a
afi'a apaipafi o'male'naya yafe mai'a falu hisaya ya'a
o'ali'naya'maki mako fate vaya'moki alikae. ⁷ Ani
vaya'moki alisaya yafe Anumaya Koti'a mako'ae eteno
mako kana maleno ani kana “Meni afinane.” huno aki'a
male'ne. Henaka nesu kafu eno uno akasetekeno Anu-
maya Koti'a Teviti avayafati mako'ae ako hu'nea ke inake
huno avopi kamale'neane

“Meni kana nakaeya ke ne'afisayana lapa'kame'ya
o'namitapa afitapa lapaipafi male'naya ke
o'ataleo.” hu'neane.

⁸ Hu'nea'maki a'ke'ainaka Mosese no Yosua'a alino
mai'neni mai'a falu hisaya ya apami'nininana Anumaya
Koti'a henaka'a Teviti avayafati “Fate kanae.” ohi-
nine. ⁹ Ohinina'maki lakaeya ne'afune “Fate kanae.”
hu'nea yafe Anumaya Koti ke ne'afea vaya mai'a falu

hisaya ya hane'ne. Ani maita falu hisuna kavana Anumaya Koti'a naya mako kaya hano huteno naya mako kayati aole kana (7 kana) maino falu hu'nea au'ava kavafe nehe. ¹⁰ Anumaya Kotitekati mai'a falu hisaya ya ali'naya vaya'moki apa'kai'api lo'kiya'apileti kanale ali'ya'api atale'nae. Anumaya Koti'a a'ke'ainaka ali'ya'a alino avaya ateno maino falu hu'nea au'ava kava hu'a apa'kai'api ali'ya ne'atalae. ¹¹ “Ani maita falu hisuna ya alisune.” hutaena lau kaleta o'maisunaki layamufa valeke valeke huta mai'neta ani ya alisune. Haviku mako ve'kamo'a a'ke'ainaka vaya'moki hu'naya kava huno Anumaya Koti ke afino aipafi maleno a'kame o'maleseana ani mai'a falu hisaya ya o'alike.

¹² Vaya'moki apavamu haekafa hane'nike'a mai'naya afina lo'kiya'api hane'nike'a ali'ya ali'a lo'kiya vai'a ne'alea kava huno Anumaya Koti ke ani au'ava kava'kana huno mai ya'a hane'neanakeno lusi lo'kiya'a hane'nikeno alino lo'kiya vaino ali'ya'a ne'ale. Ani kemo ave'mo'a lusiya huno nesaneanakeno hakinamo'a aluka aluka aupika ave'mo'a nesanea hakina ako akaseno silu'ake nehe. Vaya'moki Anumaya Koti ke afeana hakinakana huno heno kitakino meka apa'ku'afi haino falekeno lavino amekati mopale yafe amuse nehuna laipa lame'ae Anumaya Kotife afita a'kame ne'malona laipa'ae heno ataneno aluka alaka nehe. Au'a'ae lahainitu kapi'ae heno ataneno aluka alaka huno aole hune'male. Anumaya Koti ani ke laipa lakesa ne'afuna ya'ae laha'ye hu ya'ae kanale kava nehiki hao'otake kava nehiki huno ne'ana'keno fa'ko nehe. ¹³ Mi'ko Anumaya Koti alo humale'nea ya'afatina mako ya'mo'a Anumaya Koti aulakale fala o'kikea'maki mi'ko laipafi ya'mo'a lakufa alaka'ake hane'nea kava huno Anumaya Koti aulakale hale yate hane'nikeno Anumaya Koti'a akai'ake lakaeya mi'ko kava nehuna au'avati alino

fa'ko hulatekaiye.

Yisasi'a Anumaya Koti'ae vaya'moki'ae folaka'apifi mai'нено alino yuna hene'apateno mono nopi hokote kava ve'ka mai'ne.

¹⁴ Ala mono nopi hokote kava ve'ka Anumaya Koti'ae vaya'moki'ae folaka'apifi mai'нено yuna hene'apatea ve'kati Yisasi'a Anumaya Koti mafa'ne'a mai'нено ko'ku'napaka hai'nea yafe akaeyafe afita laipafi male'neta huta fole ne'auna ke atafa huta lo'kiya vailisune. ¹⁵ Lakaitike hao'otake kava ohisuna lo'kiyati o'male'nea'maki mono nopi hokote kava ve'kati mai'nea yafe hau hulatesea ve'ka mai'neanakeno mi'ko lakaeyafe “Hao'otake kava heo.” huno ano lavataka hisea ya'mo'a hokoteno akaeya'ke ani ya'mo'a ano avataka hu'nea'maki hao'otake kava mako'ke'a alaki ohu'ne. ¹⁶ Ani yafe lakaeya vaya alino kayone hu ya'a hane'nea Anumaya Kotiteka afikekafena koli ohuta haute uta afikesunakeno hao'otake kava nehuna yafe kalaki ainelateno kana lahaisea ya fole aisea afina vaya alino kayone hu ya'aleti laya huke.

5

Yisasi'a mono nopi hokote kava ve'kakeno laku lame alino katisea lo'kiya'a hane'ne.

¹ Mono nopi hokote kava vaya'yaka ali'a hetu ne'apataya kava'mo'a ina kava hu'ne. Hokoteno ani ve'ka afa ve'ka vaya'amoki'ae mai'nikeno kava alino hetitetekeno vaya apaya hisea yafe Anumaya Koti'ae folaka'apifi mai'нено Anumaya Koti amuse ya ne'amikeno vaya'moki hao'otake kava nehaya yafe Anumaya Koti'a “Hao'otake kava hu'naya anona'a alitapa falikae.” hike'a ani ya'api alino atalesea yafe afu heno Anumaya Kotina sala mana hano amuse ya ne'ame. ² Ani

ve'kamo'a mi'ko afina hao'otake kava ohisea lo'kiya'a o'male ve'ka mai'nea yafe ke o'afi'naya vaya'ae Anumaya Kotina ne'atale'a yakale'naya vaya'ae ke o'apama'kino vase huno ke hapa'nepaiye. ³ Akai'a hao'otake kava nehea ya'ae mi'ko vaya'moki hao'otake kava nehaya ya'api'ae alino atalesea yafe Anumaya Kotiteka afu heno sala mana hano amuse ya ne'ame. ⁴ Ani mono nopi hokote kava ve'kamo ali'ya'mo'a aki hane'nea ali'ya hane'nike'a vaya'moki apa'kai'apike “Ani ali'ya afa'a alikune.” hu'a ohukaya'maki Anumaya Koti'a hokoteno a'ke'ainaka “Eloni ani mono nopi kava hu ali'ya alise.” huno alino hetite'nea kava huno mani ali'ya alisaya yafe meni afina mai'naya vaya alino hetu ne'apate.

⁵ Alino hetu ne'apatekeno Kalaisi'ae ani kava hu'neana akai'a aki alino asaka nehuno “Mono nopi hokote kava ve'ka mai'ne'na Anumaya Koti'ae vaya'moki'ae folaka'apifi mai'ne'na ali'na yuna hene'apatoa ve'ka maikoe.” ohu'nea'maki Anumaya Koti'a akai'a “Mono nopi kava ve'ka maiyo.” huno ani ali'yate alino hetu ne'ateno Anumaya Koti avopi inake huno hute'neane “Kakaeya ako nakaeya mafa'ne mai'nanake'na meni afina alikate'noe.” huno hu'neane.

⁶ Mako'ae mako avopaka Anumaya Koti avopi inake huno hu'neane

“Kakaeya mono nopi kava ve'ka akola ani ali'yate maikae maikae hukane. Meli'kisite'ki'a a'ke'ainaka mono nopi kava ve'ka mai'nea avamete kakaeya'ae ani kava hu'ka mako ke aiyayi huka'ae.” huno hu'neane.

⁷ Yisasi'a ma mopale vayatafa mai'neni akufa alino katisea lo'kiya'a hane'nea Anumaya Kotiteka ke huno afike'ne. Ala kekefafati ke huno falisea yafe afine'kekeno aunu nelavikeno akai'a haiya aipa akasale a'kame maleno

afi o'ke'niki “Anumaya Koti haisea ke afi'na a'kame male'na aiya'afi maikoe.” huno hu'nea yafe Anumaya Koti'a akaeya afike'nea ke ako afi'ne. ⁸ Ne'afikeno Yisasi'a Anumaya Koti mafa'ne'a mai'nea'maki akufa akafu ne'kea yateti Anumaya Koti ke a'kame malesea yafe afino alakepa huno afili'ne. ⁹ Afino alakepa huno afiteni afo'amo ke a'kame male'nea yafe vayatama hapa'neni lakufa alino kati ya'mo aepa ve'kakeno mi'ko vaya'moki akaeya ke a'kame malesakeno maike maike hisaya yafe akola apa'ku apame alino kati'ne. ¹⁰ Anumaya Koti'a Yisasi'ne inake huno hute'ne “Kakaeya Meli'kisite'ki hu'nea kava hu'ka mako'ke avamete mono nopi hokote kava ve'ka maikane.” huno hute'ne.

Nu'ake ne'naya inamu mafa'nekana hutapa o'maiyo.

¹¹ Meli'kisite'ki avake'a lusi yate hane'nea'maki hana'ya hu'na lahapapaisoe? Lapa'kaeya meni afina lapa'ku lapa'kesamo'a ha ole'niketapa afitapa alakepa ohutapa ne'afitapa no'afitapa nehae. ¹² Lapa'kaeya alitapa apaya hisaya kanatapi ako va'yi hu'nea'maki lapanu'mo'a ke'oteno lapa'ku lapa'kesamo'a afino alakepa nohea yafe mako ve'kamo'a halate eteni Anumaya Koti ke aepa heni alino lapaya hise. Lapa'kaeya lo'kiya ne'ya nemo akufa ya hutapa o'mai'nafa inamu mafa'nemoki nu'ake ne'naya avamete mai'nae. ¹³ Lakaeya ako afi'none mi'ko vaya'moki nu'ake nesayana inamu mafa'ne mai'ne'a alakepa au'ava kava'ae hao'otake au'ava kava'ae ake'a fa'ko fa'ka hisaya apa'kesa o'male'neanake'a afi'a alakepa ohu'nae. ¹⁴ Afi'a alakepa ohu'naya'maki lo'kiya ne'yana ako kosi'a vayatama hapa'naya vaya'ai ne'yane. Ani vayatamamoki apa'kai'api apa'ku apa'kesafati avame huke huke nehu'a kanale kava'ae hao'otake kava'ae ali'a atane ne'atale'a kanale kava'ake a'kame ne'malae.

6

Anumaya Kotina la'kame'ya o'amita afita laipafi male'nona ya o'atalesune.

¹⁻² Kalaisife hokote'a hu'naya ke huke huke huta o'maita kosisuna yafe vayatamamoki afisaya ke'ake hisune. Haviku mi'ko afina Kalaisife hokote'a hu'naya ke huke huke nehuta fiko yosa'ake faite faite hisunana makale ani no fole o'aike. Kalaisife hokote'a hu'naya ke ma yafe hu'nae lakaitike kanale ya hisuna kava'ae hao'otake kava'ae falita lavata hisuna ya hane'neanaketa ne'ataleta laku aita yahae huta Anumaya Kotife afita laipafi malesuna ke'ae li falepate ke'ae “Yisasi mafa'ne mai'nane.” hu'a apa'kufale apaya ne'malaya ke'ae fali'naya vava hetisakeno Anumaya Koti'a kake hupateteno nofi hupatesike'a akola apa'kufa apa'kafu kisea no maike maike hukae hu'naya kefi o'maita kosita vayatama'ake maisune. ³ Anumaya Koti'a laya hisiketa ani kava hukune. Kositeta vayatamamoki afisaya ke hisune.

⁴⁻⁶ Mako vava'moki Anumaya Koti hale'nea ya'afi ako e'ne'a ko'ku'napati e'nea amuse ya ako alite'a lusi amuse hu'nakeno Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amo'a apaipafi ako e'nike'a ani vava'moki Anumaya Koti ke ne'afikeno lusiya huno haka'ake nehapaik'e'a henaka'a va'yi hisea kanamo lo'kiya ya'a ako akete'a ani vava'moki Anumaya Kotina apa'kame'ya amite'a mi'ko ke'a atale'nisayana ete'a apaipa ai'a yahae hisaya ka'api o'male'nea'maki ani apa'kame'ya amite'a atale'naya kava'mo'a Anumaya Koti mafa'ne'amofe “Falise.” hu'a halate yofo yosale mako'ae asaikeno avuya hisea yafe kola kamuke ama'kisaya yafe mako'ae ne'asaiye.

⁷⁻⁸ Vava'moki mopakana nehae. Mi'ko afina mopale ko aiseana ani mopa kanale falu ya ne'amikeno ani

mopafi humale'nea ne'yana mi'ko hoya ali'a ne'vaiya veya apaya hisea yafe kanale ne'ya aline'atekeno'aena Anumaya Koti'a amuse ya ne'amea'maki ani mopa aufe'nafe kahauke nelakikeno'aena aupasi kana'a maiteno “Havi mopae.” nehuno henaka'a ata kano asakalike.

⁹ Nahau nayamopafati ne'nahaiya veya'nimokitapa meni mani lo'kiya ke lahapa'nepauva'maki nakaeya lapa'kaeyafe ako afi'noe Anumaya Kotina lapa'kame'ya ne'amea kava ohukaya'maki Anumaya Koti'a kanale'ya huno lapaya nehuno lapa'ku lapame alino katike. ¹⁰ Lapa'kaeya Anumaya Kotina lapa'ku amitapa alakepa hu'netapa Yisasi akileti Yisasiteka apa'ku ami'naya vayana apaya hu'nayanaketapa meni mako'ae ani kava nehayanakeno Anumaya Koti'a alakepa au'ava kava nehea ve'kakeno ani ali'yatapi aketeno ake o'kanikeanakeno miya'a lapamike. ¹¹ Lapamikea'maki nakaeya mani yafe ne'nahaiye mi'ko afina lapa'kaeya inani kava'ke hutapa mi'ko'amokitapa lapaote lapaote layo laya ohutapa lo'kiya ne'vaitapa afitapa lapaipafi male'naya yana atafa hutapa lo'kiya vaitapa Anumaya Koti'a lapavalesea yafe lapame atiti hutapa mai'nisakeno eno lapavalese. ¹² Lapa'kaeya afa'a o'maiyo. Anumaya Koti'a lapavalesea yafe lapame atiti hutapa Yisasife afi'a apaipafi male'naya veya'moki nehaya kava hutapa a'kame maleo. Ani vaya'moki Anumaya Kotife afi'a apaipafi male'ne'a “Ma ya lapamikoe.” huno hu'nea yafe “Lamike.” hu'a vase hu'a akeva mai'ne'a ali'nae. Ani hu'naya kava'ake lapa'kaeya'ae heo.

Anumaya Koti'a “Ma ya kamikoe.” huno ke huno lo'kiya vai male'ne.

¹³⁻¹⁴ A'ke'ainaka Anumaya Koti'a Epalahamufe “Ma ya kamikoe.” huno ke huno lo'kiya vaite'nea afina

mako ve'kamo'a Anumaya Kotina akaseno ala ve'ka o'mai'nea yafenakeno Anumaya Koti'a akai'a aki ne'ano “Nakaeya ne'vaya'nae.” huno ke huno lo'kiya vaino inake hu'ne “Alaki lamake nehoanake'na mi'ko kanale manu kamikoanake'a kakaeya kakeho'kamoki mi'ko koteka ka'a ataku fakae.” hu'neane. ¹⁵ Hu'nikeno Epalahamu'a manu ami'nea manue vase huno akeva mai'nikeno Anumaya Koti'a ani “Kamikoe.” hu'nea manu ako amikeno ali'ne. ¹⁶ Vaya'moki keleti la nehisyana mako ve'kamo'a “Anumaya Koti aulakale alaki lamake nehoe.” nehuno apa'kaseno hai'nea ve'kamo akike ne'ano ano ati kapesike'a ke hisaya ke'api o'malekaiye. ¹⁷ Anumaya Koti'a ani kava huno lakaeya'aefe “Nakai'ni mafa'neyaka lapaya hukoe.” huno hu'neanaketa afita alakepa hisuna yafe huno lo'kiya ke huno humale'neanakeno “Ani ke ali'na ai'na kahalae hu'na fate ke ete'na ohukoe.” huno hu'nea yafe Anumaya Koti aulakale lamake humale'nea yafe ke huno lo'kiya vai'ne. ¹⁸ Ani ke hu'nea yafe aole ke hane'ne. Hokote ke “Lapaya hukoe.” hu'nea ke hanete “Anumaya Koti aulakafi alaki lamake nehoe.” huno lo'kiya vai'nea ke'ae hanete hu'neanakeno ani kela alino kahalae huno fate ke ohuke. Anumaya Koti'a ani aole kelafe kasuke ohukea'maki ani ke hane'nea yafe koli nehuta Anumaya Koti haute laune heta uta fala ne'kuna vaya'mokita alaku huta maisuna ya lami'neanakeno henaka'a laku lame alino katisea yafe lame atiti nehuna ya atafa nehuta vase huta akeva maisune. ¹⁹⁻²⁰ Anumaya Koti'a “Lapamikoe.” huno hu'nea ya lame atiti nehuna yana laku lame alino katisea yana nofi'kana huno ko'ku'napi haino aino atafaino lo'kiya vai'nenno laipamonu alino lo'kiya vai'nikeno “Anumaya Koti'a laku lame ako alino kati'ne.” huta nehune. A'ke'ainaka ala mono nopi mako ala lavolavo kenaleti hakaya hanalekati

asaimalakeno mako kaya aupalika Anumaya Koti fate akufa no'a hane'nea yafe afa vava nohaifa “Mono nopi hokote kava ve'ka'ake ani nopi uno haike.” hu'nikeno akai'ake hai'nea'maki Yisasi'a laya hukefe hokoteno ani ko'ku'napi fate akufa nopi u'neanaketa lakaeya henaka'a ukune. Yisasi'a Meli'kisite'ki hu'nea kava huno ala mono nopi hokote kava ve'ka mai'neneno akola maike maike huno mai'neakeno ani ali'ya ne'ale.

7

Meli'kisite'ki'a ala aki hane'ne.

¹ Selemu kumate ala yahauve kava ve'ka Meli'kisite'ki'a mai'nikeno mi'ko ya apa'kaseno hai'nea Anumaya Koti mono note kava ve'ka mai'nikeno Epalahamu'a mi'ko ala yahauve kava vava'ae la huteno hapano kipateteno kuma'aleka ukefe nehuno Meli'kisite'ki'ae fotu nehu'ana Meli'kisite'ki'a Epalahamuna kanale manu ami'ne.

² Amitekeno Epalahamu'a la heapati ali'nea afeno ya alino atalu humale'neneno nayatala'a (10) hemata vaiteno Meli'kisite'kina mako hemata ami'ne. Meli'kisite'ki'ae aki lakaeya kefatina alakepa kava'ake nehea ala yahauve ve'ka mai'ne huno hane'ne. Ani ve'ka Selemu kumate ala yahauve kava ve'ka mai'ne. Selemune aki lakaeya kefatina apaipa falu hapaisea ya nelamea yahauve kava ve'kae huno hane'ne. ³ Ita afo'amokani o'mai'a akinakomoki o'mai'a ita'amo'a alite'nea kana'ae akaeya fali'nea kana'ae ohane'neakeno Anumaya Koti avopi ani yafe huno fole aino laha'opai'nea'maki Anumaya Koti mafa'ne'amo'kana huno mono nopi kava ve'ka akola maike maike huno mai'ne.

⁴ Lapa'kaeya lapa'kesa afeo ani Meli'kisite'ki'a ala aki hane'nea ve'ka mai'nikeno Epalahamu'a hokote lakinakomo'a la heapati mi'ko kanale kanale ya'ake ali'nea yana nayatala'a hemata vaiteno mako hemata

ami'ne. ⁵ Livae nofi anaka'ai mafa'nemokike “Mono nopi kava vaya maiyo.” huno alino hetipateke'a mi'ko afina Isaleli vaya'moki ke male male'nea ke a'kame male'a apa'kai'api konaka anaka nofi mai'ne'a Epalahamu mafa'ne anaka mai'naya'maki nayatala'a hemata male'naya hematafati mako'ke hemata Livae nofi anaka apamike'a ali'nayane. ⁶ Mai'naya'maki Meli'kisite'ki'a Livae nofi vayapati o'mai'nea'maki Epalahamu'a nayatala'a hemata male'neapati mako'ke hemata amitekeno Meli'kisite'ki'a Epalahamuna Anumaya Koti'a kanale manu ami'nea ve'ka Meli'kisite'ki'a manu ami'ne. ⁷ Ami'niketa lakaeya ako afi'none manu ne'apamea vaya'moki hanale hai'a mai'naya'maki ani vaya'aipati manu ali'naya vaya apa'kaeya apaiyafaka mai'ne'a aise vaya mai'nae. Ani yafe afi'none Meli'kisite'ki'a Epalahamuna akaseno ala ve'ka mai'ne. ⁸ Mono nopi kava vayana falisaya vaya'ake mai'ne'a nayatala'a hematafati mako'ke hemata ali'naya'maki Meli'kisite'ki'a nayatala'a hematafati mako'ke hemata ali'nea'maki Anumaya Koti avopina inake hu'ne “Akaeya avamu'a hane'nea ve'ka haekafa mai'ne.” huno hu'neane. ⁹⁻¹⁰ Meli'kisite'ki'a Epalahamu'ae kate fotu nehu'ana nayatala'a hematafati mako'ke hemata ali'nea afina Livaena ali o'ate'nea afina Epalahamu akufafi loto'amo akufafi Livae'a mai'nea yafe lamake lakaeya inake hukune “Livae'a nayatala'a hematafati mako'ke hemata ne'alea ve'ka mai'nea'maki Epalahamu'a nayatala'a hematafati mako'ke hemata Meli'kisite'kina ami'neana Livae'ae Epalahamu'ae lo'ka'ana ne'ami'e.”

Saufa mono nopi kava ne'mo'a a'ke'ainaka mono nopi kava vaya'ai no ali'ne.

¹¹ Livae nofi vaya'moki mono nopi kava vaya ne'maikeno Anumaya Koti'a ke male male'nea ke

ne'apamike'a vaya'aife hapa'nepaiye. Hapa'nepaiya'maki Livae nofi vaya'moki mono nopi ali'ya ne'ali'a afu he'a kola'a nela'kea yateti Anumaya Koti'a mi'ko vaya'aife “Hao'otake yatapi o'maleketapa alaki alakepa vaya mai'nae.” hu'nininana mako fate ve'ka mono nopi ali'ya ve'ka va'yi ohinina'maki Yisasi'a ako fole aino Meli'kisite'ki nofi vaya'moki hu'naya akufa kava hu'nea'maki Eloni nofi vaya'moki hu'naya akufa kava ohu'ne. Eloni'a hokoteno Livae loto'amo'a mai'ne. ¹² Mono nopi ali'ya ne'alea nofi vaya'moki ani ali'ya ne'atalesake'a fate vaya'moki apa'kaeya no alisayana Anumaya Koti ke male male'nea ke'ae ani ya hu'a ne'atalakeno Anumaya Koti'a saufa ke male male'nea ke hanekaiye. ¹³ Ani ke Yisasife hu'ne. Ani ve'ka Yisasi'a alu anaka nofi ve'ka mai'nikeno akai'a nofi anakapati mako'ke ve'ka mono nopi kava ali'ya alino afu heno Anumaya Kotiteka amuse ya'a alaki o'ami'ne. ¹⁴ O'ami'nea'maki lakaeya ako afi'none Anumayati Yuta nofi vayapati fole ai'ne. Mosese'a ani nofi vaya'aife “Mono nopi kava vaya maiyo.” huno huo'apate'ne.

Kalaisi'a Meli'kisite'kina akase'ne.

¹⁵ Yuta nofi vayapati “Mono nopi kava vaya maiyo.” huno huo'apate'niketa lakaeya ako afi'none mono nopi kava ve'ka Yisasi'a fate ve'ka fole ai'neana Meli'kisite'ki'ae mako'ke aiyayi hu'na'aketa ani ke afita alu nofi ve'ka mono nopi ali'ya ne'alea kava'ae fate ke male male'nea ke'ae fole ai'nea kava'ae afi'none. ¹⁶ Ani ve'ka vaya'moki apaumomo male'naya ke a'kame male'a Livae nofi vayapati fole aino mono nopi kava ve'ka o'mai'nea'maki avamu'amo'a alaki hano ohisea lo'kiya'aleti mono nopi kava ve'ka mai'ne. ¹⁷ Anumaya Koti'a akai'a avopi Yisasife inake hu'neane

“Kakaeya mono nopi kava ve'ka akola alaki ani ali'yate
maike maike hu'ka Meli'kisite'ki'a mai'nea
avamete male'ka maikane.” huno hu'neane.

¹⁸⁻¹⁹ A'ke'ainaka hane'nea ke Mosese'a ke male male'nea
kemo'a laya hisea lo'kiya'a o'male'nea yafe Anumaya
Koti'a ako alino atale'ne. Mako vaya mi'ko ani ke
a'kame malesaya lo'kiya'api o'male'nea yafe Anumaya
Koti aulakale alakepa vaya o'mai'naya'maki Anumaya
Koti'a meni mako ka alino hakalo hikenno ani ka'mo'a
kanale lame atiti hisuna kanakeno ke male male'nea ke
akase'niketa lakaeya ani kateti ako Anumaya Koti haute
ne'one.

²⁰ Anumaya Koti'a Yisasife “Mono nopi kava ve'ka
maiyo.” huno alino hetite'nea'maki afa'a alino hetu
o'ate'niki “Nakaeya Nevaya'na alaki lamake kefati
hu'na lo'kiya vaite'na kavale'na hetu ne'katoo.” huno
hu'nea'maki a'ke'ainaka vaya'moki “Mono nopi kava
vaya maiyo.” hu'a ali'a hetipate'naya kanafina “Anumaya
Koti aulakale alaki lamake huta alita hetu nelapatone.”
hu'a ali'a hetu o'apate'nae. ²¹ Hetu o'apate'naya'maki
Anumaya Koti'a akai'a “Nevaya'nae.” huteno Yisasina
mono nopi kava ve'ka alino hetiteteno akaeyafe inake
huno hapai'neane

Anumayamo'a inake he “Nevaya'na alaki lamake hu'na
kaha'nepauve kakaeya akola mono nopi kava ve'ka
maike maike hukane.”

Ani hu'nea ke eteno alino yahae huno fate ke ohuke.
²² Ani ke “Nakaeya Nevaya'na alaki lamake kefati hu'na
lo'kiya vai'noe.” huno hu'nea ke hu'nea yafe lakaeya
afunana Yisasi'a hao'otake yatile fali'nea kava'mo'a
a'ke'ainaka mono nopi ali'ya ne'alea vaya'moki kavana
ako apa'kase'ne. Yisasi faliteno hetu'nea yafe Anumaya
Koti'a saufa alino lo'kiya vailate'nea ke lusi kanale ke
hane'ne.

²³ A'ke'ainaka mono nopi kava vava nefalea vava mai'naya yafenake'a nesu vava mai'ne'a falitake'a alu vava'moki ani vava'ai apaimu'ya alite alite hu'nae.

²⁴ Apa'kaeya fali'naya'maki Yisasi'a mi'ko afina mai ya'a hane'nikeno avamu'ae ve'ka mai'neni ofalino mono nopi kava ya alino akola mai'ne. ²⁵ Akola avamu hane'nikeno mai'neni mi'ko afina Anumaya Kotiteka ke huno afine'kea yafe mi'ko akai'a aki ne'a'a Anumaya Koti ame'ale ne'aya vava'ai apa'ku apame akola alino katike.

Yisasi'a mono nopi hokote kava ve'kakeno laya nehea lo'kiya'a hane'ne.

²⁶ Yisasi'a mono nopi hokote kava ve'ka ani ak-ufa ve'ka mai'neni kanale'ya huno laya hinine. Ani ve'ka mako aise hao'otake ya'a o'malekeno fate ak-ufa ve'ka mai'nikeno aipafi honi'ya ya'a alaki o'maleno hao'otake kava nehaya vava'ae lo'kano o'maino ala aki hane'nea ve'ka ko'ku'na akaseno mai'ne. ²⁷ A'ke'ainaka mono nopi hokote kava vava'moki mi'ko afina hokote'a apa'kai'api hao'otake ya'api alino atalesea yafe afu he'a Anumaya Kotiteka amite'a ani'ale mi'ko vava'ai hao'otake ya'api alino atalesea yafe afu he'a Anumaya Kotiteka amuse ya ami'naya'maki Yisasi'a akaeyapi hao'otake ya'a o'male'nea yafe afu he'naya akufa ali'ya o'ali'nea'maki amuse ya amikefena alaki mako'ke afina'ake ami'ne. Yofu yosale avale'a asai'naya afina akai'a akufa ha'kino Anumaya Kotina ami'nea ya'mo'a lakaeya hao'otake yati alino atalesea yafe fali'ne. ²⁸ A'ke'ainaka Mosese ke male male'nea kemo'a ma mopale vava mi'ko afina hao'otake kava ohisaya lo'kiya'api ohane'nea vava'aife “Mono nopi hokote kava vava maiyo.” huno alino hetipate'nea'maki henaka'a Anumaya Koti'a “Nakaeya Nevaya'na alaki lamake nehoe.” huno lo'kiya vaino akai'a mafa'ne “Mono

nopi kava ve'ka maiyo.” huno alino hetite'nikeno akola ani ve'kamo aipafi alakepa au'ava'amo'a havaite'ne.

8

*Yisasi'a Anumaya Koti'ae lakaeya'ae folakatifi mai'nenolu
laku lame alino yuna henelatea kava ve'ka mai'ne.*

¹ Mani nehoha kemo aepa'a ina kava huno hane'ne. Lakaeya ani akufa mono nopi hokote kava ve'ka Anumaya Koti'ae vaya'mokita'ae folakatifi mai'nenolu alino yuna henelatea kava ve'ka mai'ne. Yisasi'a ko'ku'napi haino Anumaya Koti aya lamaka aupalika'a fai mai'ne.

² Ko'ku'napi Anumaya Koti fate akufa no'afi mai'nenolu ali'ya'a ne'ale. Ani nona Anumaya Koti akai'a lamake no'a hane'neanake'a mako vaya'moki ani nona o'ki'naya'maki Anumaya Koti'a akai'a kimale'ne.

³ Mi'ko ali'a hetipate'naya mono nopi hokote kava vaya'moki Anumaya Kotina amuse ya amikefe afu nehe'a mako fate amuse ya'ae ami'nae. Ami'naya ya huno Yisasi'ae ani kava huno mako amuse ya amikefe yofu yosale asaite'a ha'nayana ani amuse yana akufa'a ami'ne.

⁴ Mosese ke male male'nea kemo'a alino hetipate'nea mono nopi kava vaya'moki Livae nofi vaya ma mopale mai'ne'a Anumaya Kotina amuse ya'api ami'naya'maki Yisasi'a Livae nofi anakapati ve'ka o'mai'nea yafenakeno ma mopafi mai'nininana mono nopi kava ve'ka o'mai'nina'maki ko'ku'napi mai'nenolu ali'ya'a ne'ale.

⁵ Ali'ya'a ne'alea'maki ma mopale mono nopi kava vaya'moki ali'ya'apileti Anumaya Koti'a ko'ku'napi hane'nea mono no'mo amema'a apaveli'nea yafe Mosese'a selileti mono no kikefe nehikeno Anumaya Koti'a inake huno hapai'ne

“Kakaeya avimapi amema'a kaveluke'ka ako ake'nananaki vase hu'ka ake'ka alakepa hute'ka mi'ko'a ani ak-ufa ya alo hu'ka avaya ao.” huno hu'neane.

⁶ Hu'nea'maki Kalaisi'a ali'ya'amo'a mopale mai'naya mono nopi ali'ya vaya'ai ali'ya hapano apa'kase'ne. Yisasi Kalaisi'a Anumaya Koti'ae mopale vaya'ae folaka'apifi mai'nikeno Anumaya Koti alino lo'kiya vailate'nea ke hu'ne. Ani saufa ke'amo'a a'ke'ainaka alino lo'kiya vaipate'nea ke ako hano akase'ne. A'ke'ainaka Anumaya Koti'a inake hu'neane “Ma kanale ya hulapatekauve.” huno hu'nea'maki meni saufa alino lo'kiya vailate'nea kemo aepa'amo'a “Lusi kanale ya hulapatekauve.” huno lo'kiya vai'ne. Anumaya Koti'a ani ke hu'nea yafe saufa alino lo'kiya vailate'nea kemo'a alaki kanale ke hane'ne.

Saufa alino lo'kiya vailate'nea ke.

⁷ Hokoteno alino lo'kiya vaipate'nea ke'a Anumaya Koti ke a'kame ne'male'a o'atakaesaya lo'kiya'api hane'nininana Anumaya Koti'a halate haekafa alino lo'kiya vailatesea ke malesea yafe akesa o'afinine.

⁸ Akesa o'afinina'maki Anumaya Koti'a ani huno lo'kiya vaimale'nea ke kanale'ya hu'a a'kame o'male'a ali'a ataka'naya vaya'aina hao'otake ya'api alino fole aipateno inake huno hu'neane

Anumayamo'a inake hu'ne “Henaka'a mako kana Nakaeya Isaleli nofi vaya'ae Yuta nofi vaya'ae halate saufa ali'na lo'kiya vailapatesoa ke hukoe.

⁹ Isaleli vaya'ai apa'kinakomoki Isipi kumateti ne'apavale'na ali'na lo'kiya vaipate'noa ke hapapai'noa'maki nakaeya ke a'kame o'male'naya yafe ‘Lapaote yatape.’ hute'na na'kame'ya apami'noapati halate mani saufa ali'na lo'kiya

vailapatesoa ke a'ke'ainaka hu'noa kekana ohuke.”
huno hu'neane.

¹⁰ Anumayamo'a mako'ae inake hu'neane

“Ani kana hano hutesike'na Isaleli nofi vaya'aipi saufa ali'na lo'kiya vaipatesoa ke malepatekauve. Ani kemo'a ma kava hu'ne. Nakaeya apaumomo malesoa ke'ni'a apa'ku apa'kesafi apatete apaipafi avo kapatete hute'na Anumaya Koti'api maisuke'a ve a'ne'ni maikae. ¹¹ Ani kanafi aise vaya'ae ala ala kava vaya'ae mi'ko'amoki Nakaeyafe afi'a alakepa hukae. Afi'a alakepa hisaya yafe mi'ko mako'ke mako'ke'moki vaya'apimoki'ae konaka'apimoki'ae ali'a apaya hu'a 'Anumayamofe afitapa alakepa hutapa afeo.' hu'a ali'a apaya ohukae. ¹² Apa'kaeyafe afi'na nahau'ke fo'ke hupatete'na hao'otake ya'ape lapahaove lapatove nehu'na naipa falu yapati hao'otake ya'api ali'na atalelapatete'na nake'kanitalekauve.” huno Anumayamo'a hu'neane.

¹³ “Saufa alino lo'kiya vilatesea ke.” hu'nea yafe hokoteno alino lo'kiya vaipate'nea ke'ae “Atafa kale'ne.” huno hu'neane. Atafa kale'neanakeno kanale ali'ya'a o'alino aise kana maiteno alaki hano huke.

9

Hokoteno alino lo'kiya vaipate'nea kemo ke male male'nea ke.

¹ Ani hokoteno alino lo'kiya vaipate'nea kefati Anumaya Koti'a akaeya aki ali'a asaka hu'a aki ake ake hisaya yafe ke male male'nike'a ma mopale fate akufa no kimale'neane. ² Ani nona selileti kimale'nake'a kumatekati mi'ko vaya hai'a nefalaya nopi ata ano halesea ya'ae Anumaya amisaya fate akufa kaihame'ya maya ne'malaya

hipa'ae hane'ne. Ani nopi hakaya amale'naya nofe fate akufa none hu'a hu'nae. ³ Ani seli nopi lavolavoleti hakaya amale'ne'a mako kaya aupalika fate akufa lo'kiya no a'a analaki male'nae. ⁴ Ani nopi miya'amo'a hai'nea kolimoni yafateti alo humale'naya hita hane'nike'a ani hitale kimamufakana huno mana'ake yana ne'kaya hitae. Ani hita'ae Anumaya Koti'a alino lo'kiya vaipate'nea ke'a hane'nea pokisi'ae hane'ne. Ani pokisi kolimoni yafateti alo humale'naya pokise. Ani pokisimo aku'ainaka kolimoni yafateti alo humale ke'ayo hane'ne. Ani ke'ayopi ko'ku'napakati elino e'nea ne'ya'mo aki'a mana hane'ne. Ani pokisifi Eloni ayomepa akusasi ano haekafa haita male'nea ayomepa'ae Anumaya Koti'a a'ke'ainaka alino lo'kiya vaipate'nea ke kamale'nea yafatala'ae hane'ne. ⁵ Ani pokisimo akofetule kafu'ae kafa'ae mako'ke afina vaya'moki “Anumaya Koti'a hao'otake kavati ano kalo patalese.” hu'a afumo kola he'a nela'ke nehae. He'a la'ki ne'malaya akotofule aole kolimoni yafateti alo humale'naya ko'ku'napi kayo kayo ve'kala Anumaya Koti aote ano hale lo'kiya ya'a mai'ana au'vaite'na'ae. Au'vaite'na'anake'na meni ani yafe aepa'a hu'na fole o'aikoe.

⁶ Ani ya'ko ali'a avatati humalet'e'a mono nopi kava vaya'moki mi'ko afina kumatekati hai'a nefalaya nopi hai'a ali'ya'api ne'ale. ⁷ Ali'ya ne'alea'maki mono nopi hokote kava ve'kamo'a akai'ake no aku'ainaka kenaleti hakaya a'a analaki male'naya no aku'ainaka mi'ko kafu'ae kafa'ae mako'ke afina'ake haino fale'ne. Afa'a no'vea'maki afumo kola'ae ali'nenno u'ne. Ani kolateti akai'a hao'otake kava hu'nea ya'ae mi'ko vaya'moki apa'kesa o'afi'a hu'naya hao'otake ya'api'ae Anumaya Koti'a ano kalo patalese yafe pokisile aino la'ki'ne. ⁸ Mono nopi hokote kava ve'kamo'a akai'ake ani no

aku'ainaka nehaiya yafe Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amo'a ani yana laveli'ne. Ani mako'ke nopi aole no kenaleti hakaya a'a analaki male'nayanake'a afa vaya'moki Anumaya Koti hau'ale o'vanine. ⁹ Ani akufa ya meni kana mai'neta afisuna ya lavelisea ame hane'ne. Anumaya Koti seli no'afi vaya'moki hao'otake ya'api ano kalo patalsea yafe afu he'a Anumaya Kotina amuse ya ami'naya'maki mi'ko ani vaya'moki Anumaya Koti ne'amea vaya'ai apaipa afumo kolateti alino alakepa huo'apate'ne. ¹⁰ Alino alakepa huo'apate'nea'maki ani ali'ya'mo'a ne'ya ne'ya'ae li ne'ya'ae li fale ya'aefe hu'ne. Ani ke male male'nea ke ameka apa'kufale'ke male'nikeno Anumaya Koti'a mi'ko ani ke male male'nea'maki kanale saufa ka apavelisikeno ani a'ke'ainaka ke male male'nea ke hano huke.

Yisasi'a faliteno hao'otake yati akola ano kalo patale'ne.

¹¹ Meni Yisasi Kalaisi'a ako fole aiteni kanale ya lami'nea yate yakaino mono nopi hokote kava ve'ka mai'neni faliteno ko'ku'napi hane'nea nopina lusiya huno fate akufa nopi ako haino fale'ne. Ani nona lusi kanale no a'ke'ainaka nona akase'nea none. Ma mopale ya o'male'niki vaya'moki ani nona o'ki'nae. ¹² Yisasi Kalaisi'a fate akufa nopi haikefena mememo kola'ae puluma'ka ana'au'amo kola'ae ali'neni ohai'nea'maki akai'a kola aino la'ki male'nea yafe hao'otake yatimo'a nafi hulate'neapati kalu heno akola lavaleno maika maika hisuna miya ataleteni akai'a kola'a mako'ke afina'ke alino hai'ne. ¹³ A'ke'ainaka Isaleli vaya'moki fali'naya vaya'ai apa'kufale'ae kele apamu apale'nea vaya'ai apa'kufale'ae apaya ali'naya yafe Anumaya Koti aulakale apa'kufamo'a honi'ya'ake hu'nike'a mono nopi kava vaya'moki a puluma'ka he'a atafi kate'a ho'kanufa'ae mememo kola'ae ve puluma'kamo kola'ae ali'a ani honi'ya apa'kufale

ali'a la'kipate la'kipate hupate'naya yafe “Anumaya Koti aulakale ameka lapa'kufa ako kanale hae.” hake'a mono nopi hai'nae. ¹⁴ Ani kava'mo'a kanale hupate'nea'maki Yisasi Kalaisi'a hulata'nea kava'mo'a akaseno lusi ali'ya ali'ne. Yisasi Kalaisi'a akai'a mako hao'otake kava'a ohane'nea'maki akola maike maike nehea Fate Akufa Avamu'mo'a aya hu'nea yafe akai'a akufa'a ha'kino Anumaya Kotina ami'nea yafe akai'a kola'amo'a ameka lakufa'ake ano kalo opa'nea'maki laipafi hane'nea ya lakaitike kanale kava haviku nehuna ya'ae hao'otake kava'ae lahana falisea ya ano kalo patale'nea yafe lakaeya meni maike maike hu Anumaya Koti ali'ya vaya'a mai'none.

Yisasi kola'mo'a saufa alino lo'kiya vailate'nea ke alino lo'kiya vai'ne.

¹⁵ Yisasi kola'amo'a saufa alino lo'kiya vailate'nea ke alino lo'kiya vaisea yafe Yisasi'a Anumaya Koti'ae vaya'mokita'ae folakatile ve'ka mai'ne. Hokoteno alino lo'kiya vaipate'nea ke a'kame male'naya vaya'moki hao'otake kava hu'naya kava'apimo'a nofi kipate'nea yapati kalu hepatesea miya atalesea yafe Yisasi'a ako fali'ne. Fali'nea yafe Anumaya Koti'a ke hike'a akaeyateka e'naya vaya'aife Anumaya Koti'a “Ma akufa lapavamu lapamikoe.” huno hu'nea apavamu apamisike'a alite'a akola kanale ya hu'a maike maike hukae.

¹⁶ Mako ve'ka fali ya nehuno'aena inake huno manu apamike “Falisuketapaena ma ya'ni'a alikae.” huno manu ne'apamino lo'kiya ke hu'nea'maki ani ve'ka ofali'nisike'aena ani ya'a o'alikae. ¹⁷ O'alikaya'maki ani ve'ka falitesike'aena mani huno lo'kiya vai male'nea kemo'a ne'ya'a alitekaiya'maki ani huno lo'kiya vai'nea ke hu'nea ve'ka ofalino afa'a maiseana ani huno lo'kiya vai male'nea kemo'a afayapaya huke. ¹⁸ Ani ya'mo aepa'a

hokoteno alino lo'kiya vaipate'nea ke lamake huno fole aisea yafe afu he'a kola'a la'ki'nae. ¹⁹ Hokoteno Mosese'a mi'ko ve a'ne'aife mi'ko ke male male'nea ke hapapaiteno puluma'kamo ana'au'mo kola'ae mememo kola'ae alino litafa'ae alino akunaku huteno mako mana'ake kahaumo aki'a hisopoe hu'a nehaya kahau aliteno ani hisopole haesa sipi sipimo ayo'kaleti hi'ku maleno kimale'neni ani hi'ku kolapi ateno ke male male'nea ke kamale'nea avote'ae vaya apa'kufale'ae aino atali atali hupate hupate hu'ne. ²⁰ Hupate hupate nehuno inake huno hapa'nepaiye “Mani kola'mo'a Anumaya Koti alino lo'kiya vailapate'nea kemo'a lamake huno lo'kiya vaisea yafe la'ki nelapatoanaki lapa'kaeya a'kame maleo.” huno hapapai'neane. ²¹ Vaya apa'kufale Mosese'a aino atali atali hupate'nea kava huteno ani kolana alino seli note'ae ani mono nopi ali'ya'a hane'nea lapete'ae aino atali atali hu'ne. ²² He ke male male'nea kemo'a inake hu'neane “Mi'ko honi'ya fai'nea ya kolateti ano kalo paesikeno honi'ya ofaike.” huno hu'nea yafe Yisasi'a kola'a aino ola'ki'nininana Anumaya Koti'a hao'otake yate lahapaove lapatove nehu'na naipa falu yapati ali'na atalelapate'noe ohinine.

Yisasi'a mako'ke afina faliteno hao'otake yati ano kalo palate'ne.

²³ Ko'ku'napi hane'nea au'ava kavana lavelisea ame'kana hu'nea yana ano kalo patalisea yafe afu he'a kola'aleti ano kalo patale'nea'maki ani afumo kola'mo'a ko'ku'napi hane'nea ya ano kalopa o'atale'nea'maki Anumaya Kotife amuse hu'a afu he'a ami'naya kava akase'nea kavana Yisasi kolateti ko'ku'napi hane'nea ya ano kalo patale'ne. ²⁴ Ano kalo paleteno Kalaisi'a ko'ku'napaka alaki haino fale'ne. Kalaisi'a ma mopafi vaya'moki apayateti kimale'naya mono nopi ko'ku'napi lamake ya lavelisea ame'kana huno hane'nea mono nopi

haino ofale'nea'maki alaki huno ko'ku'napaka haino fale'neni meni Anumaya Koti aulakale lakaeya laya hisea yafe mai'ne. ²⁵ Mi'ko kafu'ae kafa'ae mono nopi hokote kava ve'kamo'a Anumaya Kotina amuse ya amikefe afumo kola alino hai'neana lusi fate akufa nopi alino hai'ne. Ani kolana akai'a kola alino ohai'nea'maki Yisasi'a fali'nea kola'a kafu'ae kafa'ae Anumaya Kotina o'ami'nea'maki mako'ke afina'ake faliteno kola'a ami'ne. ²⁶ Yisasi'a mi'ko kafu'ae kafa'ae kola'a amime ne'eninana aepa faino Anumaya Koti'a ma mopa alo hu'nea afina aepa heno akufa akafu kino falime falime eno meni ma mai'nona kanafi eno va'yi hinina'maki ina kava ohu'ne. He'e meni ma mopa hano hukefe hea kana aupasi nehikeno Yisasi Kalaisi'a mako'ke afina'ake ma mopale fole aino lakaeya hao'otake yati alino atalesea yafe akai'a akufa ha'kino amiteni fali'nea kola'a Anumaya Kotina ami'ne. ²⁷ Mi'ko vayana mako'ke afina'ake falitesakeno henaka'a Anumaya Koti'a kake hupatekaiye. ²⁸ Mi'ko vaya mako'ke afina'ake falikayanakeno Yisasi Kalaisi'a ani kava huno nesu vaya'ai hao'otake ya'api ano kalo paesea yafe mako'ke afina akai'a akufa ha'kino amiteni fali'nea kola'a Anumaya Kotina ami'neanakeno henaka'a eteno esea afina hao'otake yati alino atalesea yafe o'mekaiya'maki akaeyafe apame atiti hu'a akeva mai'nisaya vaya'ake apa'kufa alino katisea yafe ekaiye.

10

A'ke'ainaka afu he'a Anumaya Kotina ami'naya ya'mo'a hao'otake yati ano kalopa o'atalekaiye.

¹ Mosese ke male male'nea kemo'a henaka'a kanale ya va'yi hisea ya'mo amema'a huno laveli'nea'maki alaki alakepa ya o'male'ne. Mosese ke male male'nea kemo'a inake hu'neane "Anumaya Kotife amuse hutapa

kafu'ae kafa'ae mako'ke akufa kava hutapa afu hetapa ameo.” huno hu'nea'maki ani afu he'a kola'a la'ki'naya ya'mo'a Anumaya Kotiteka esaya vaya'aina alino alakepa huo'apate'ne. ² Ani afu he'a kola la'ki'naya ya'mo'a vaya'aina alino alakepa hupate'nininana ete'a mako'ae kafu'ae kafa'ae Anumaya Kotife amuse hutesaya yafe mako'ae afu he'a kola'a ai'a ola'kinine. Anumaya Koti aki ali'a asaka nehaya vaya'aina mako'ke afina afu hete'a ai'a la'ki'naya kola'mo'a hao'otake ya'api ano kalo patal-enine “Vaehae naipafi hao'otake ya'ni hane'nea ya'mo'a kana ne'nahaiye.” hu'a male'a o'a'kani'nae. ³ Apaipa male'a o'a'kani'naya'maki he'e mi'ko kafu'ae kafa'ae afu he'a kola'a ai'a la'ki'naya afina eteno apa'kesa hao hike'a “Mako'ae hao'otake yati hane'ne.” hu'a hute hute hu'nayane. ⁴ Ina kava hu'naya yafe ve puluma'ka afumo kola'ae meme afumo kola'ae alaki lamake huno hao'otake yati alino o'atalekaiye.

⁵ O'atale yafenakeno Kalaisi'a ma mopafi esea afina Anumaya Kotife inake huno hapaike'a Anumaya Koti avopi ka'nae

“Kakaeyafe amuse'ka nehu'a afu he'a kola'a la'ki'a ne'kamea kavafe o'kahaike'ka nakaeya nakufa kamisoa yafe nakufa alo hu'ka avatati hunate'nane. ⁶ Afuyaka he'a atafi mi'ko ne'ka'a sala mana ne'kamea kava'ae 'Lakaeya hao'otake yati a'ka kalo pakane.’ hu'a afu he'a kola'a la'ki'a ne'kamea kava'ae kakaeya no'kahaiye.” ⁷ Nakaeya Yisasi'na inake hu'noe “Vae Anumaya Kotika a'ke'ainaka nakaeyafe avopi ka'naya kemo'a fole aisea yafe e'na kakaeya kahaisea ya hukefe nakaeya fole ai'noe.” huno hu'neane.

⁸ Ani ke Yisasi'a hokoteno Mosese ke male male'nea kefi hu'nea ke Anumaya Kotife amuse'a nehu'a afu haya

kola'a la'ki'a ami'naya kavafe inake hu'neane “Afuyaka he'a atafi mi'ko ne'ka'a sala mana ne'kamea kava'ae 'Lakaeya hao'otake yati a'ka kalopao.' hu'a afu he'a kola'a la'ki'a ne'kamea kava'ae alu kava alu kava hu'a kakaeyafe amuse'ka hu'a ne'kamea kavafe kaipa amuse ohu'ka 'Naipamo'a o'nahaiya kava nehae.' hu'ka hu'nane.” nehe.
⁹ Ani ke huteno inake hu'ne “Kakaeya kahaisea kava hisoa yafe e'noe.” Ani ke hu'nea yafe saufa va'yi hu'nea kava'mo'a lo'kiya vaino alino hetisea yafe hokote au'ava kavana alino atale'ne. ¹⁰ Anumaya Koti'a aipa akesafi nehaiya kava'mo'a ina kava hu'ne. Mopale vaya'moki fate akufa vaya'a hapaesaya yafe haikeno Yisasi Kalaisi'a akai'a mako'ke afina akufa ha'kino amiteno fali'nea ya'mo'a hao'otake yati ano kalo palate'nea yafe lakaeya meni akaeya fate akufa vaya'a mai'none.

Yisasi'a fali'nea ya'mo'a hao'otake yati ano kalo palate'ne.

¹¹ Mi'ko mono nopi kava vaya'moki nesu afina hetia ali'ya'api ne'ali'a Anumaya Kotife amuse nehu'a afu he'a kola la'kime la'kime nehaiya'maki ani kava'mo'a hao'otake yati alaki lamake huno alino o'atalekaiye.
¹² Alino o'atalekaiya'maki Yisasi Kalaisi'a mako'ke afina akufa ha'kino amiteno fali'nea kola'mo'ke akola mi'ko hao'otake yana ano kalo palatesea yafe Anumaya Kotina amiteno Anumaya Koti aya lamaka aupalika ala vaya mai'nayateka haino fai mai'ne. ¹³ Fai mai'neanake'a kame vaya'amoki “Haviya hukatonake'ka lakase'nana ve'kamokae.” hu'a hutesakeno Anumaya Koti'a apavaleno aiya'afi apatesea yafe akeva mai'ne. ¹⁴ Mako'ke afina fali'nea kola'mo'a mi'ko fate akufa kava hisaya lo'kiya'a ne'apamea vaya akola maike maike nehu'a alakepa kava'ake hu vaya hapa'nae.

¹⁵ Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amo'ae ani ke hokoteno inake huno lahapai'ne

¹⁶ Anumayamo'a inake hu'neane “Ani kana hano hute-sike'na apa'kaeya saufa ali'na lo'kiya vailapatesoa ke apamikoe. Ani ke inake hu'neane nakai'ni male male'noa ke'ni'a ali'na apaipafi ne'male'na apa'kesafi avo kamalekauve.” hu'neane.

¹⁷ Ani ke huno avayu hu'neane

“Hao'otake ya'api'ae ke ali'a ataka'naya kava'api'ae nake'kanitalekauve.” huno Anumayamo'a hu'neane.

¹⁸ Anumaya Koti'a hao'otake yatilefe “Lahapaove lapatove nehu'na naipa falu yapati ali'na atalepate'noe.” huno hu'nea yafe mako'ae hao'otake ya ano kalo patalesea yafe afu he'a kola'a la'ki'a Anumaya Kotina mako'ae o'amisae.

Yisasife afita laipafi male'neta Anumaya Koti hau'ale uta maiketao.

¹⁹⁻²⁰ A'ke'ainaka vaya'moki mono nopi lavolavoleti hakaya ate'a a'a analakimale'naya aupalika “Fate akufa no hane'neanaketapa ohaikae.” hu'a hu'naya'maki meni kanafi Yisasi'a ani lavolavo ako alino vala aitale'ne. Ani lavolavo ako alino vala aitale'nea avamete ani kava huno akai'a akufa ako alino vala aitale'neanaketa Anumaya Kotiteka uta afikesuna ka vali'ne. Meni ani saufa valilate'nea kana lavamu alisuna ka valilate'nea yafe Anumaya Kotiteka afikesuna yafe haita falekaune. Ani yafe nepu nasakitapa Yisasi kola'mo'a hakaya ate'a a'a analakimale'naya lavolavo ako alino vala aitale'nea yafe Anumaya Koti ne'maiya fate akufa nopi haita falesuna yafe koli ohuta afa'a haita falekaune. ²¹ Ala mono nopi hokote kava ve'kati Yisasi'a mai'nenno Anumaya Koti anaka'aite kava yakai nelate. ²² Ani yafe Yisasi kolateti laipa lamepi aino atali atali humale'nikeno honi'ya ofai'neanaketa hau'ale uta maiketao. Laipafife “Hao'otake kava huna ya'mo'a havi lakufa lakafu ne'kea miya alikune.” huta

afita kana hunu yana ako alino atale'neanaketa aole lakesa o'afita Anumaya Kotife'ke afita laipafi male'neta ameka lakufa au haka'ake hu'nea liteti sese humale'neta hau'ale uta maisune. ²³ Anumaya Koti'a lakaeyafe “Ma kava hulapatekauve.” huno lo'kiya vai male'nea ke kasuke ohu'nifa ani yana alaki lamake huke. Ani yafe lakaeya “Lamake hu'ne.” huta “Lame atiti nehune.” huteta huta fole ai'nona ke aole lakesa o'afita mako'ke lakesa ne'afita lo'kiya vaita atafa hulisune. ²⁴ Mai'neta nepu lasaki hapau apayamopafati hapaisike'a kanale kava hisaya yafe apa'ku apa'kesa alita hetipatesuna yafe lakesa ne'afita alita hetipatesunake'a heti'a kanale apau'apava male'a mai'ne'a ani kava hu'a lakaeya'ae ali'a hetilatesae. ²⁵ Nepu lasaki'ae Yisasi ke afisuna yafe alita atalu nehuna kavana alaki o'atalesune. Mako vaya'moki ani kava ako atale'naya'maki lakaeya ani kava o'atalesune. Yisasi'a eteno eno kake hulatesea kana ako eno aupa nehea yafenaketa alita atalu huta “Lapa'ku lapame alitapa lo'kiya vaitapa maiyo.” huta hapapaisunake'a “Lapa'kaeya'ae ani kava heo.” hu'a lahapaisae.

Anumaya Koti mafa'ne lakaeya la'kame'ya o'amisune.

²⁶ Lakaeya Anumaya Koti lamake'ake ke'a afita hale'netae'maki la'kame'ya ne'amita “Nakai'ni nahaisea kava hukoe.” nehuta hao'otake kava hume hume ne'visunakeno ani hao'otake yati ano kalo patalesea kolana mako'ae alaki ohane'ne. ²⁷ Ohane'nea'maki Anumaya Koti'a kame vaya'a lusiya huno ata leno apasakalisikeno leno fanane huke. Ina kava hisaya yafe Anumaya Koti'a kake hulata yafe lusiya huta koli hisune. ²⁸ A'ke'ainaka mako vaya'moki Mosese ke male male'nea ke ali'a atakake'aefena aolefi aole'ae mako'ae anaka'moki ake'aefena hu'a fole aitake'a ani hao'otake kava hu'nea ve'ka hapau huo'ate'a hakeno

fali'ne. ²⁹ Fali'nea'maki lapa'kaeya na yane hutapa lapa'kesa ne'afe? Anumaya Koti mafa'ne apavaitu'na hene'ate'a apa'kame'ya ami'naya vaya'moki lusi kana'ake miya alisaya miya alikae. Kalaisi'a fali'nea kola'mo'a alino lo'kiya vailate'nea kemo aepa'a hane'neanakeno mako vaya'aina fate akufa vaya alino hapapate'nea'maki ani vaya'moki ani Kalaisi kolafe apa'kesa afi'a “Afa yane.” hute'a alakepa kava hu ya nelamea Fate Akufa Avamufe “O'nahaiye.” hu'a ali'a haviya hune'ataya yafe anona'a apa'kafu kayo keve alikae. ³⁰ Anumaya Koti'a ake'nona ve'ka inake hu'neane “Hao'otake kava nehaya vaya'aina nakai'nike anona'a apa'kafu kisea kayo keve apamikoa'maki nakai'ni yane.” Mako'ae inake hu'neane “Anumaya Koti'a akai'a vaya kake hupateteno alino fa'ko hupatekaiye.” hu'neane. ³¹ Avamu'a hane'nikeno haekafa mai'nea Anumaya Koti'a kake hulateteno havi anona'a lakafu kisea kayo keve lamisea yafe lusi lamo'yo ne'aita koli'a hisuna ya hane'ne.

Yisasife afita laipafi male'nona yana atafa huta lo'kiya vaisune.

³² Hokotetapa Yisasi kanale ke afitakeno ano hale nelapatekeno kana ya fole aiteno lusi kana nelahapaiya'maki maitapa lo'kiya vaitapa mai'nae. Ani kava hu'naya yafe lapa'kesa afitapa hao nehutapa maiyo. ³³ Mako afina mi'ko vaya'ai apaulakale lapa'ki a'a haviya hunelapate'a lapa'kufa ali'a haviya hulapate'nae. Ina kava nehaketapa mako afina lapa'kaeya havi kava hupate'naya nepu lapasaki'ae lo'katapa mai'netapa apaya hisaya yafe makopi mai'nae. ³⁴ Mai'nake'a Yisasi ke ne'afea anaka nofi hupate'naya yafe apa'kaeyafe lahapau hune'apatetapa apaya nehake'a kame vaya'moki e'a mako afeno yatapi kumaya ne'aliketapa inake nehae “Lakaeyapi ala ya fole aisea kanale yana haneke haneke hisea yati hane'ne.”

nehutapa amuse yapi mai'nae. ³⁵ Ani yafe lapa'kaeya afitapa lapaipafi male'naya yana o'ataletapa lapaipamo'a koli ohuno lo'kiya vaino. Ani kava nehutapa mai'naya yafe Anumaya Koti'a amuse huteno lusi amuse hisaya ya lapamike. ³⁶ Lapamikea'maki maitapa lo'kiya vai'netapa Anumaya Koti'a haisea kava'ake hisayana Anumaya Koti'a “Kanale ya lapamikoe.” huno lo'kiya vaimale'nea yana maike maike hisaya ya alikae. ³⁷ Ani yafe Anumaya Koti avopi inake huno kamale'neane

“Esea ve'ka akeva o'maino aupasi kanafi ako ekaiye.”

³⁸ Anumaya Koti'a inake hu'neane “Alakepa ve'ka mai'nane hu'na hute'noa vaya'nimo'a nakaeyafe afino aipafi male'nisea ve'kamo'a canale huno maikea'maki koli huteno nakaeya ke eteno ataleseana akaeyafe amuse'a huo'atekauve.” huno avopi kamale'neane.

³⁹ Lakaeya koli nehuta akaeya ke ataleta akola lakufa lakafu kisea ata leke leke nehea kumate uta maisuna vaya o'mai'nona'maki Yisasife afita laipafi ne'malonanakeno laku lame alino katikeanaketa maike maike lavamu alikune.

11

Afita laipafi ne'malona ya'mo aepa'ae.

¹ Afita laipafi ne'malona ya'mo aepa'amo'a ina kava hu'neane “Lakaiti lame atiti nehuna yana alikune.” nehe. Lakaeya no'akona ya hane'neanaketa “Lamake akekaune.” nehuta ani yafe afita laipafi male'none.

² A'ke'ainaka vaya'moki Anumaya Kotife afi'a apaipafi male'naya ya'api Anumaya Koti'a apa'keteno “Kanale kava nehae.” huno hupate'ne.

³ Anumaya Kotife afita laipafi male'nona yafe Anumaya Koti'a ke nehikeno mopa'ae ko'ku'na'ae fole ai'nea kavafe

afi'none. “O'akemo yateti meni ne'akona yana alo humale'ne.” nehuta afita laipafi male'none.

Epolokani Kenikani anavake.

⁴ Epolo'a Anumaya Kotife afino aipafi male'nea yafe kanale'ya huno sipi sipi heno Anumaya Kotina sala mana kano ami'nikeno Anumaya Koti'a “Kanale kava nehana'maki nepu'kamo'a Keni'a nami'nea yana o'nahaiye. Kakaeya Nakaeyafe afi'ka kaipafi male'nana yafe ‘Alakepa ve'ka mai'nane.’ hu'na hukatoe.” hute'neane. Epolo'a a'ke'ainaka ako fali'nea'maki Anumaya Kotife afino aipafi male'nea yafe meni ke'a laha'nepaiye.

Ino'ku avake.

⁵ Mako ve'kamo aki'a Ino'ku'ae. Ino'ku'a Anumaya Kotife afino aipafi male'nea yafe Anumaya Koti'a akaeyafe “Ofalikane.” huteno ako ko'ku'napi avaleno hai'ne. Haiteke'a mi'ko vaya'moki Ino'kufe kahau a'naya'maki Anumaya Koti'a ako avaleno asaka hu'nike'a akufa'a o'ake'nae. Ino'kuna o'avale'nikeno afa'a mai'nea afina vaya'moki akaeyafe inake hu'nae “Ani ve'ka Anumaya Koti'a haiya kava nehe.” hu'a hu'nayane. ⁶ Anumaya Kotife afi'a apaipafi o'male'nisaya vaya'moki Anumaya Koti'a haisea kava ohukaya'maki Anumaya Koti amete visea ve'kamo'a hokoteno “Lamake Anumaya Koti'a mai'neanakeno afikesuna ya lamike.” huno afino aipafi maleteno Anumaya Koti amete uke.

Noa avake.

⁷ Anumaya Koti'a henaka'a fole aisea yafe Noana haipaikeno “Lamake nehane.” nehuno afino aipafi maleteno amo'yo aino akai'a anaka'ai apa'kufa alino katisea yafe Anumaya Koti ke a'kame maleno lipi kale alo hu'ne. Ani kava nehuno Anumaya Kotife afino aipafi male'nea ya Anumaya Koti'a aketeno “Alakepa ve'ka mai'nane.”

huno hute'ne. Noa'a Anumaya Kotife afino aipafi male'nea'maki mi'ko mopale mai'naya vaya'moki ani ke afi'a apaipafi o'male'naya yafe “Ani vaya'moki hao'otake kava hu'nae.” huno Noa'a aku akesa afino kake hupate'ne.

Epalahamu avake.

⁸ Anumaya Koti'a Epalahamufe ke huno inake huno hapai'neane “Kuma'ka'a ne'atale'ka meni kamisoa mopale uvo.” nehikeno Epalahamu'a ani mopale visea ka o'ake'nea'maki Anumaya Koti'a hea ke afino aipafi maleteno hetino u'ne. ⁹ Anumaya Koti'a “Kamikoe.” huno hu'nea mopale u'nenno kalaka ne'kana huno “Fate vaya'ai mopale u'na mai'noe.” huteno kanale no'a o'kino seli no'ke kiteno mai'ne. Anumaya Koti ke afino aipafi male'nea yafe Anumaya Koti'a “Ma mopa lapamikoe.” huno lo'kiya vai'nea mopale Epalahamu'ae mafa'ne'a Aisa'ki'ae akeho'amo'a Ye'kopu'ae “Lapamikoe.” huno hu'nea mopale seli no ki'a mai'nae. ¹⁰ Epalahamu'a mai'nenno Anumaya Koti'a katimale'nea kumafe lusiya huno akesa afi'ne. “Anumaya Koti'a akesa afitenno lo'kiya no'yaka ko'ku'napi hane'nea no'yaka haneke haneke hisea posileti kimale'nea no'yakafi hai'na maikoe.” huno akesa afi'nea yafe “Meni kanafi afa'a seli nopi maikoe.” huno hu'ne.

¹¹ Ina akufa kava huno mai'nikeno a'amo'a Sela'a ane'kano mai'nea'maki Anumaya Koti'a Selafe “Kaipa'ae maite'ka mafa'ne alitekane.” hikeno Sela'a ani ke “Lamake hane Anumayamo'a ‘Kamikoe.’ hea yana namike.” huteno afino aipafi male'nea yafe ane'kano le'neapati mafa'ne alite'ne. ¹² Anau'amo'a Epalahamu'a nahamo kosufa mai'nea'maki Sela'a mafa'ne alite'neanakeno Epalahamu akeho'amoki lusi vaya ka'a atakufa'nae. Ani ka'a atakufa'naya vaya'moki ko'ku'nate

hane'nea sanafi'ae li kahaepa'mo'ae hea kava hu'a o'afunama'a vava ka'a atakufa'nae.

¹³ Ani apavake nehoha vava'moki Anumaya Koti'a huno lo'kiya vaino “Lapamikoe.” huno hu'nea yana o'ali'naya'maki afa'a afi'a apaipafi male'ne'a fali'nae. O'ali'naya'maki afaki'ale mai'ne'a ne'ake'a apa'kesa ne'afi'a amuse hu'nae. Amuse nehu'a “Nata vava'kana huta afa'a yo'ka ma mopale mai'none.” hu'a hute'a amuse hu'a mai'nae. ¹⁴ Ani ke nehaya vava'moki inake hu'a nehae “Henaka'a saufa kumatile haita maisuna yafe akeva huta mai'none.” hu'a nehae. ¹⁵ Epalahamu'a ataleno e'nea mopae “Ko aepati hane'ne.” hininana ete'a ai'a yahae hu'a ani mopale vanine. ¹⁶ Mopa aepa'apile vanina'maki ani kava ohu'a lusi kanale kuma ko'ku'napi hane'nea kumate visaya yafe lusiya huno hapau'ne. Nehapaike'a “Anumaya Koti'a Anumayati mai'ne.” hu'a hu'nakeno Anumaya Koti'a ani ke haya ke aipamo'a kanale nehikeno kuma'api alo hupate'ne.

¹⁷⁻¹⁸ Epalahamu'a mako'ke mafa'ne'a Aisa'kina alitetekeno Anumaya Koti'a huno lo'kiya vaino inake hu'neane “Aisa'kipati kakaeya nofi vava ka'a atakufakae.” huno hu'neane. Inake hu'nea mafa'nemaki Anumaya Koti'a Epalahamufe “Hisoa ke afisifi o'afisifi.” huno ano avataka hukefe inake he “Kakai'ka mafa'ne'ka he'ka sala mana nameo.” huno hapaikeno Epalahamu'a Anumaya Koti'a “Ma ya kamikoe.” huno lo'kiya vaino hu'nea ke afino aipafi male'nea yafe Aisa'kina aiya mako'ke mafa'ne'amaki heno sala mana amisea kava hukefe nehe. ¹⁹ Epalahamu'a inake huno akesa afi'ne “Anumaya Koti'a lusi lo'kiya'ae ve'ka mai'neanakeno fali'neapati alino hetisea lo'kiya'a hane'ne.” nehuno mafa'ne'a hakefe nehikeno Anumaya Koti'a “Atalo.” huno ke hikeno atale'nea kava'mo'a Aisa'kina fali'neapati alino hetiteno

avale'nea kava'kana hu'ne.

Aisa'ki'ae Ye'kopu'ae Yosefe'ae apa'kaeya apavake.

²⁰ Aisa'ki'a Anumaya Kotife afino aipafi male'nea yafe Ye'kopu'ae Iso'aefe inake he “Henaka'a kanale ya lana'kaeyate va'yi huke.” huno manu anami'ne.

²¹ Ye'kopu'a Anumaya Kotife afino aipafi male'nea yafe kosufa leteno falimo aunale mai'neno akeho'amokani Yosefe mafa'nelana manu anamiteno ayomepale hetino ape hu'neno Anumaya Kotife huno amuse hune'ate.

²² Yosefe'a Anumaya Kotife afino aipafi male'nea yafe falisea kana'a aupasi hikeno vaya'aife inake huno hapapai'ne “Anumaya Koti'a Isipi kotekati vaya'ni apavaleno visike'aena nayamufa kelifati kasake'a ali'ne'a u'a Anumaya Koti'a lamisea mopafi kinatekae.” huno hapapai'ne.

Mosese avake.

²³ Mosese ita afo'amokani kanale mafa'ne alitete'ana amuse neha'a kanafi kava ve'kamo'a “Ve mafa'neyaka apamakitapa kipateo.” huno hu'nea ke koli ohu'ana Anumaya Kotife afi'ana anaipafi male'na'a yafe aole'ae mako'ae i'ka ani mafa'ne avale'ana fala'kite'na'ae.

²⁴ Mosesefe inake hae “Isipi kava ve'kamo a'mafa'ne'amo mafa'ne'a mai'ne. Felona akeho'amo'ae.” hu'a hakeno Mosese'a kositeno Anumaya Kotife afino aipafi male'nea yafe inake hu'neane “Akaeya mafa'ne o'mai'noe.” huno hu'neane. ²⁵ Ani ke huteno “Isipi vaya'ae lo'ka'na mai'ne'na ameka lakufale amuse hisuna kava ohisoa nakesa ne'afoe. Ani yana makale fanane hukea'maki nakaeya vaya'ni'ae Anumaya Koti anaka'ae u'na maisoana Isipi vaya'moki apa'kaeya ali'a haviya hupatesaya kava hisayana nakaeya'ae ali'a haviya hunatesayana kanalene hu'na hukoe” hu'neane.

²⁶ Isipi vaya'moki mi'ko kanale nale moni afeno'yaka'api hane'nea'maki Mosese'a ani ya alisea yafe akesa o'afino

ani yafe afeana “Afa ya'kana nehe.” nehuno ne'ataleno “Anumaya Koti'a henaka'a kanale ya namike.” huno akesa afi'nea yafe “Anumaya Koti anaka'ae mai'ne'na Kalaisina ali'a haviya hutesaya kava hu'a nakaeya'ae ani kava hu'a ali'a haviya hunatesayana kanalene hu'na hukoe.” nehuno mai'ne.

²⁷ Yahauve kava ve'kamo'a Felo'a hai vaite'nea yafe Mosese'a koli ohuno Anumaya Kotife afino aipafi male'nea yafe Isipi koteka ataleno u'nea'maki lakaeya vaya'mokita laulakaleti alaki o'akesuna Anumaya Kotina ake'neke'kana huno akeme akeme hai'nea'maki aipamo'a koli ohikeno lo'kiya vaino mai'ne. ²⁸ Anumaya Koti'a Isaleli vaya'aife inake huno hapapai'ne “Ko'ku'napi kayo kayo ve'ka'ni Isipi vaya'aite hutesukeno yake ne'mafa'ne'api hapano atale atale hukeya'maki lapa'kaeya mafa'ne ohapaesea yafe sipi sipi afu hetapa kolama'a kipa yosatapile fale male'nisakeno lapa'kaeya yake ne'mafa'netapi ohapano apa'kasekaiye.” hikenno Mosese'a ani ke “Lamake nehe.” huno afino aipafi male'nea yafe a'kame maleno Isaleli vaya'aife hapapaike'a ani kava hu'nae.

²⁹ Isaleli vaya'moki Isipi mopaleti atale'a Haesa line hu'a aki ne'aya lite ne'akeno Anumaya Kotife afi'a apaipafi male'naya yafe Anumaya Koti'a ani lina alino fa'ko huno imaleka maleka hikenno ani li'mo'a aluka aluka hetikeno mopamo'a hauveve hu'nike'a hau hu'nea mopale ne'vaya kava hu'a afa'a la'ka'naya'maki Isipi vaya'moki hapafai'a ne'e'a ani li la'kakefe e'naya'maki ani li aluka aluka heti'nea li'mo'a eteno eno ano apati'kaeke'a li ne'a apamupate apamupate hute'a fali'a hano hu'nae.

Lehapu avake.

³⁰ Isaleli vaya'moki Yeli'ko kumate u'a va'yi nehu'a Anumaya Kotife afi'a apaipafi male'naya yafe naya mako

kaya'a hano huteno naya mako kayati mako'ke alea afina ai'a veko hute'a naya mako kaya'a hano huno naya mako kayati aole alea afina ai'a veko nehakeno yafateti alo humale lafi aino kape kapu lelavi'ne. ³¹ Ani Yeli'ko kumate vaya'moki Anumaya Koti ke apa'kame'ya ami'naya yafe Isaleli vaya'moki hapake'a fali'a hano hu'naya'maki mako ani kumate ana Lehapu'a kumai a mai'nea'maki ani afina ofali'ne. Ani a'mo'a Anumaya Koti avake'a afino aipafi male'nea yafe Isaleli vaya saufa kateka ne'e'a aole kava'kava ve'kala hunatake'ana ani kuma akekefe e'na'a afina ani a'mo'a anaya hu'nea yafe Anumaya Koti'a hao'ke haleteno ohakeno ofali'ne.

Isaleli vayana nesu vaya'moki Anumaya Kotife afi'a apaipafi male'naya apavake.

³² Mako vaya'aife hu'na kahalitu'na yatala ke ohukoe. Anumaya Kotife afi'a apaipafi male'naya kava vaya'ai apa'ki'a Kitioni'ae Pala'ki'ae Samusoni'ae Yepeta'ae Teviti'ae Samiyueli'ae Anumaya Koti apaune vaya'ai apavake hu'nininana makale'a hu'na avaya o'aenine. ³³ Ani vaya'moki Anumaya Kotife afi'a apaipafi male'ne'a mi'ko koteka kame vaya'api hapa'a hano hu'nae. Kanale kava hu'a vaya'aite ne'yakai'a alakepa kava hupatakeno Anumaya Koti'a “Lapamikoe.” huno lo'kiya vai male'nea yana apami'ne. Inaki mako afumo aki'a Laiyoni nehaya afumo'a vaya hapano neo'ke afu mai'nea'maki Anumaya Kotife afi'a apaipafi male'naya vaya'aina hapano nekefe hu'nea'maki avaya alino lu'kikeno hapano o'ne'ne. ³⁴ No'neke'a mako'amoki ala atafi apasaka hu'a la'ki'naya'maki Anumaya Koti'a ani ata lusiya huno alino asu heke'a kanale'ya hu'a mai'nae. Kame vaya'apimoki painati hakinaleti hapakefe hu'naya'maki Anumaya Koti'a hapa'maeke'a afa'a mai'nae. Apa'kaeya la hisaya apayamufa o'male'nea'maki

Anumaya Koti'a lo'kiya apamike'a la hu yate lo'kiya vaya'ake mai'ne'a mako ati vaya'ai vayana hapafai'a hapa'nayane. ³⁵ Mako a'nemoki Anumaya Kotife afi'a apaipafi male'naya yafe vaya'api fali'nayapati Anumaya Koti'a alino hetipateke'a ete'a apavale'nae. Kame vaya'apimoki mako'a nehapa'a inake hu'a hapapai'nae “Anumaya Kotina lapa'kame'ya amisayana olahapata afa'a lapatalesunaketapa notapileka ukae.” hu'a hake'a ani vaya'moki inake hae “Lapaote'yatapiki lahaesaketaena faliteta hetita kanale huta maike maike hukune.” hu'a hake'a kayo apamakime nehaike'a fali'nae. ³⁶ Mako'amoki Anumaya Kotife afi'a apaipafi male'naya yafe kame vaya'apimoki lusiya hu'a ke hu'a savali savala hune'apate'a hu'a apavuya nehu'a sefu ne'apamaki'a seni nofiteti apaiya apayate nofi kipatete'a nofi nopi nofi hupate'nae. ³⁷ Mako vayama'a yafa kayoteti apamakike'a fali'nae. Mako vayama'a soteti apa'kufa he'a atane'a aole hake'a fali'nayane. Makoma'a painati hakinaleti hapake'a fali'nae. Makoma'a kanale kena'api ohane'nike'a mememo'ae sipi sipimo'ae ana'kufa haleti'ya'aleti kena'api laka hu'a havai'nayane. Ne'ya'api'ae havaesaya no'api'ae afeno ya'api'ae ohane'nike'a kame vaya'apimoki ali'a haviya hupate'nae. ³⁸ Ali'a haviya hupatake'a mako vayama'a koli hute'a apaune he'a vaya o'mai ka'me kopaka ne'vake'a makoma'a avimapaka haike'a makoma'a yafa'kapaka fala ne'kike'a makoma'a hamai'kapi fala ne'kike'a hu'nae. Ma mopale alakepa vaya o'mai'naya folakapi ani Anumayamo ke afi'a apaipafi male'a kanale vaya'ae lo'ka'a maisaya akufa avamete o'mai'nae.

³⁹ O'mai'naya'maki ani vaya'moki kanale hu'a Anumaya Kotife afi'a apaipafi male'naya kavafe hu'naketa afi'nona'maki Anumaya Koti'a “Kanale kava

hulapatekauve.” huno lo'kiya vaipate'nea yana makale o'apami'nike'a fali'nae. ⁴⁰ Anumaya Koti'a akai'a kanale ya hulatesea ya alino avatati hulata'nea'maki a'ke'ainaka Anumaya Kotife afi'a apaipafi male'naya vaya'moki ani kanale ya ali'a lakasesaya yafe Anumaya Koti'a ohaikeno o'apami'nea'maki lakaeya'ae Anumaya Kotife afita laipafi malesuna yafe lakeva huno mai'neanaketa makopi maita lo'kaesunakeno “Alakepa kava hu'naya alopa vaya mai'nae.” hulatekaiye.

12

Yisasiteka aulu ha'neta akaeyafe afita laipafi malesune.

¹ Ani mi'ko vaya'moki Anumayamofe afi'a apaipafi male'naya kavana lakaeya lavelite'a fali'naya'maki hiya'mo hea kava hu'a mai'a veko hu'ne'a lakaeya nelakae. Nelakakeno Anumaya Koti'a naku naku huta visuna ka lami'neanaketa ma mopale yafe lakesa afifi nehuna ya'mo'a yatala kenakana nehea yafe ani ya laka huta ne'ataleta naku naku huta ukune. Mako hao'otake ya'mo'a mi'ko afina ano lavataka huno nofi kilate'neanaketa ani hao'otake ya ataleteta Anumaya Koti'a lave nelea kate maita lo'kiya vaita mai'neta alaka olahesea kate visune. ² Ani kate naku naku nehuta mi'ko yate o'aketa Yisasitekake akeme visune. Anumaya Kotife afita laipafi ne'malona ya'mo aepa'a Yisasi'a mai'nenno alino fole aitenno alakepa hu'ne. Yisasi'a inake hu'ne “Henaka'a naipa falu hisea amuse ya alisoa yafe meni navuya hisea ya'mo'a afa ya'kana nehiki yofo yosale nasaisake'na lo'kiya vai'na falisoe.” huteno akufa akafu ne'kikeno yofo yosale faliteno hetino haino Anumaya Koti aya lamaka aupalika ala kava vaya fai ne'maiya yate haino kava ya alino fai mai'neanaketa ani Yisasite'ke akeme akeme visune.

Anumaya Koti'a lakaeya alakepa huta maisuna laku lakesa lamisea yafe kana ya nelame.

³ Lapa'kaeya “Alaka nelahaeye.” hutapa ohisaya yafe Yisasife lapa'kesa afifi hutapa maiyo. Hao'otake kava nehaya vaya'moki lusiya hu'a Yisasina kame ate'naya'maki akaeya lo'kiya vaino mai'ne. Ani kava hu'nea yafe lapa'kesa ne'afitapa alaka olahapaeno. Lapaipamo'a hakomekana huno falu falu ohino.

⁴ Vaya'moki “Hao'otake kava heo.” hu'a a'a lapavataka haketapa “Hao'otake kava ohukune.” hutapa haya lapaipamo'a kana'ake lahapau'nea'maki he'e hu'naya yafe lahapakeno kolatapi hakeketapa ofali'nae. ⁵ Anumaya Koti'a lapavaleno hetineno mafa'ne'amokitapae hu'nea ke lapa'ke kani'nifi lapa'ke o'kani'ne? Anumayamo avopi inake huno hu'neane

“Mafa'ne'nimoka Anumayamo'a kakaeya mai au'ava'ka alino alakepa hukatekefe nehisikeno'aena mako akufa kana ya fole aikeanaki. Fole aisike'kaena ne'afi'ka ani yafe ‘Afa ya'kana ya hane'ne.’ hu'ka kakesa o'afeo. Kene'kama'kino kayo kamisike'kaena kaipamo'a haviya ohino.

⁶ Anumaya Koti'a hau ayamopafati nehaiya vaya'aife aipa ne'apamino mai au'ava'api alino alakepa nehe. ‘Nakaeya mafa'ne maikane.’ huteno avale'nea ve'ka kayo ne'ame.” huno kamale'nea ke o'afi'nafe?

⁷ Anumaya Koti'a Akai'a mafa'neyaka mai'naya yafe kana'ake ya lapamikeno fole aiseana lapa'kaeya mai au'avatapi alino alakepa hulapatekefe fole aikeanaki lo'kiya vaitapa maiyo. Mi'ko afo'apimoki mi'ko mafa'ne'api apa'ku apa'kesa ne'ali'a apaumomo ne'male'a ali'a apaya nehae. ⁸ Anumaya Koti'a mi'ko mafa'ne'a apaumomo ne'maleno alino apaya nehuno

apa'kaeya kayo ne'apamakea'maki lapa'kaeya ani kava ohuno lapataleseana akai'a alilapate'nea mafa'ne o'mai'naki kateti mafa'ne mai'nae. ⁹ Mani ke mako'ae lahapa'nepauki afeo. Mopale afotimoki laumomo ne'male'a kayo lamiketa apa'ki alita asaka nehuta apa'kaeya ke'ake afita a'kame maleta ne'mauna'maki Anumaya Koti'a laku mafa'nemo afo'amo mai'nea yafe akaeya ke layamufa valeta ke'a afita a'kame malesunana kanale huta maikune. ¹⁰ Ma mopafi afotimoki aupa kana'ale'ke apa'kai'api hapaiya ya hu'a kayo nelamea'maki Anumaya Koti'a kanale kava huno akai'a fate akufa au'ava'a alisuna yafe kayo nelamino alino kanale kate nelate. ¹¹ Alino alakepa hulatesea yafe kayo nelameana “Lusi kana'ake ya nelame.” nehuta laukosamo'a amuse nohe. Ani kanafi amuse nohuna'maki henaka'a akufa'ae ya fole aitenofalu lahaisea ya fole aikeanaketa ke'a afita a'kame male'nona'mokita falu yapi mai'neta alakepa huta maikune.

Layamufa alita lo'kiya vaita maisune.

¹² Kana lahapaisea ya fole aisea afina lapaya'mo'a lo'kiya'a o'malesiketapaena alitapa hapu hu'netapa ali'ya aleo. Lapale'ya ya lahapainaketapaena atapi ai'netapa lo'kiya vaitapa hetitapa utetapa heo. ¹³ Lapaiyamo'a kanale ka'ale'ke api aino uneno hinaketapa utetapa heo. Aole lapa'kesa o'afitapa mako'ke lapa'kesa afi'netapa kanale ka'ale'ke utetapa heo. Ani kava nehisakeno mako ve'kamo ale'ya haviya nehuno aole akesa ne'afisea ve'kamo ale'ya alo o'akaya'maki alino kanale hutekaiye.

¹⁴ Mi'ko vaya'ae lapaipa falu hutapa maisaya yafe lapayamufa valetapa Anumaya Koti fate akufa vaya'a maiyo. Fate akufa vaya'a maikaya'maki mako ve'kamo'a mai ya'afi hao'otake honi'ya ya'a hane'niseana Anumaya Kotina o'akekaiye. ¹⁵ Anumaya Koti'a vaya alino kayone

hu ya'a ako lami'neanaki haviku lapa'kaeyapati mako vaya'moki apa'kame'ya ne'ami'a atalesaya yafe maitapa halove heo. Folakatapifati haviku mako'amoki hao'otake kava hisaya ya'mo'a apaipa alino haviya nehiskeno hafu'yafati ne'ya'amo'a atu nehea ne'ya alitesakeno mi'ko vayapi kana lahapaisea ya fole aiteno lapaipa alino honi'ya'ake huno alino haviya huke. Ani ya lahapaisea yafe maitapa halove heo. ¹⁶ Haviku mako vaya'moki ve a'ne kumai he kava hu yafenaki maitapa halove heo. Iso'a a'ke'ainaka hu'nea kava oheo. Iso'a mako'ke afina'ake ne'ya nesea ne'yate akeno ha'ye huteno mi'ko afina kanale huno maisea ya'a yake mafa'ne'a afo'amo amisea yafe “Aote ya'ae.” huno hute'nea kava oheo. Haviku mako vaya'moki Anumaya Kotife “Kaote ya'kae.” hu yafenaki maitapa halove heo. ¹⁷ Lapa'kaeya Iso avake ako afi'nae. Iso'a ani kava huteno mai'nenno henaka'a afo'amotekati ani manu alisea yafe lusiya huno kase kase nehuno avi nelea'maki afo'amo'a akana'amona ani manu ako ami'nea yafe Isona manu amisea ka'a o'malekeno manu o'ami'niki lapa'kaeya'ae mopale yafe ne'afitapae'maki Anumaya Koti'a akufa'ae ya lamisea ya atale'yafenaki maitapa halove heo.

Lakaeya ko'ku'napi hane'nea Yelusalemu kumate ako e'none.

¹⁸ Anumaya Kotiteka ako etapa mai'naya'maki a'ke'ainaka Isaleli vaya'ai hupate'nea kava huno huolapate'ne. A'ke'ainaka Isaleli vaya'moki “Mono ke alisune.” hu'aena Sinae avima'mo haute e'a mai'ne'a apaya atafa hisaya avimate e'a mai'ne'a ne'akakeno lusi ata kulavi ne'aino lusi metapu hani ne'kino lusi yasi ne'alike'a ake'naya avima'kana yate lapa'kaeya o'mai'naya'maki Anumaya Koti haute etapa mai'nae.

¹⁹ Etapa mai'naya'maki a'ke'ainaka mai'naya vaya'moki

ne'akake'a afi'nakeno kepati ufe ake ne'aino mako ve'kamo'a ka ne'aeke'a afite'a lusi apamo'yo aike'a Mosesefe “Mako'ae alu ke laha'opaiyo.” hu'a hu'nae.
²⁰ Ani apamo'yo ai'nea kemo'a inake hu'neane

“Ka a'kanimale'noa aupalika Anumaya Koti'na mai'noa aupalika vaya'mokitapafi afumokifi lapaiya'ka ake ame'ko alike hisayana yafa kayo hatitapa apamakike'a faleo.” huno hapapai'neane.

²¹ Mosese'a ani apamo'yo ai'nea ya ake'nea yafe inake he “Ani ya ne'akokeno atete ne'nahauno namo'yo aiya ya ake'noe.” hu'ne. ²² Hu'nea'maki lapa'kaeya koli hisaya yate o'me'naya'maki avamu hane'nikeno mai'nea Anumaya Koti kumate e'nae. Saiyonine hu'a nehaya avimana ko'ku'napi hane'nea kumate Yelusalemu e'nae. Ani kumate mai'naya vayama'a hapalita o'akemo akufa ko'ku'napi kayo kayo vaya'moki e'a amuse nehu'a Anumayamo aki ali'a asaka nehu'a ali'a atalu nehayate e'nae. ²³ E'nayana Anumaya Koti yake mafa'neyaka'amoki e'a apaipa ai'a yahae hu'nakeno Anumaya Koti'a ko'ku'napi hane'nea avopi apa'ki ako kamale'nea anaka'aite e'nae. Anumaya Koti'a mi'ko vaya'aina kake hune'apateno alino fa'ko hisea Nena mai'neate e'nae. Anumaya Kotife afi'a apaipafi maletakeno “Alakepa vaya mai'nae.” huno hupate'nea vaya'moki alopa vaya hapate'a nefalikeno apa'ku mafa'ne'a ko'ku'napi hai'a mai'nayate e'nae. ²⁴ Yisasi'a Anumaya Koti'ae lakaeya'ae folakate mai'nenon saufo alino lo'kiya vailate'nea ke fole aisea yafe nefalikeno kola'amo'a hao'otake yati ano kalo patale'nea ve'ka mai'neate e'nae. A'ke'ainaka Keni'a akana'amona Epolona haekeno fali'nea kola'mo'a Kenife “Hao'otake kava hu'nea anona'a alike.” huno hu'nea'maki Yisasi kola'mo'a Epolo kola akaseno ina kava hu'neane “Hao'otake yatapi alino kalo patalekaiye.” hu'neane.

Anumaya Kotife lamo'yo ne'aisikeno aipamo'a afino amuse hisea kava'ake hisune.

²⁵ Haviku meni ke nehea ve'kamo ke Yisasi ke alitapa ne'atakatapa a'kame o'malesutapaena maitapa halove heo. A'ke'ainaka Anumaya Koti ke ma mopale ve'kamo avayafati ke nehike'a afite'a a'kame o'male'naya vayana haita'ae kayo apamaki'nea'maki apaune he'a fala'kisaya ka'api alaki o'male'ne. O'male'nea'maki meni ko'ku'napakati ke nehea ve'kamo ke afita a'kame o'maleta la'kame'ya amisunana laune heta fala'kisuna kati alaki o'malekaiyanakeno lusi haita'ae kayo lamike.

²⁶ A'ke'ainaka Anumaya Koti'a Sinae avimapati ke nehikeno lusi imima ali'nea'maki meni inake huno lo'kiya ke hu'ne

“Mako'ae ete'na ali'na kanake hisoana mopa'ake ali'na kanake ohukoa'maki mopa'ae ko'ku'na'ae ali'na kanake hukoe.” hu'ne.

²⁷ “Nakaeya mako'ae ete'na ali'na kanake hukoe.” huno hea kemo aepa'amo'a ma kava huno hane'ne. Akai'a alo humale'nea yana alino kanake nehisikeno alaki fanane hukeya'maki kanake ohuno hanesea ya'a hano ohuno alaki haneke haneke huno lo'kiya vaino akola hanekaiye huno'ae nehe.

²⁸⁻²⁹ “Hanekaiye.” hu'nea yafe Anumaya Koti'a lakaeyafe “Kava hulapate'noe.” huno hu'nea ke afita laipafi male'nona ke alino kanake kanake huno fanane ohisea yafe lusi amuse hisune. Anumaya Koti'a hao'otake yafe aipafati ata neleanakeno ani atamo'a mi'ko ya leno asakalisikeno fanane hisea ve'ka mai'nea yafenaketa lamo'yo ne'aita Anumaya Koti haisea kate maleta aki alita asaka hiketao.

¹ Anumaya Koti anaka'mokitapa lapa'kaeya nepu lapasakife lahapau lapayamopafati lapauke lapauke huno lahapaino. ² Nata vava kumatapile esaketapaena kanale'ya hutapa apavaletapa notapifi utapa kava hupateo. Mako'amoki ani kava hu'a yakaipate'nayana o'ake'naya'maki ko'ku'napi kayo kayo vava'ke yakaipate'nae. ³ Yisasi kele a'kame male'naya yafe nofi nopi mai'naya vava'aife lapa'kesa afifi nehutapa lapa'kaeya'ae ani vava'ae nofi hulapataketapa mai'neke'kana kava hutapa lahapau hupateo. Mako vava'moki hu'a haviya hupate'naya vava'aife kalaki aipateo. Lapa'kaeya lapavamu hane'niketapa mai'naya'maki lapa'kaeya'ae hu'a haviya hunelapate'a ke lapama'kisaketapaena ani vava'aife kalaki aipateo.

⁴ Ve alave hu yana kanale yanaki vemokitapa a'ne'ae a'mafa'ne'ae apavayu ohike'a a'ne'ae a'mafa'nemoki'ae ve'aina apavayu oheo. Ve alave hu ya alitapa honi'ya faisakeno Anumaya Koti'a "Kumai kava hu'nae." huteno kake hulapateteno lapa'kafu ya lapamike.

⁵ Moni alisaya yafe lapa'kesa afifi oheo. Ako male'naya yafe lapaipamo'a kanale hinaketapa "Hai ani yati ako ali'nonana alaki hai ali'none." hutapa heo. Anumaya Koti'a inake hu'neane

"Na'kame'ya olapamikoanake'na alaki kanale'ya hu'na lapaya hukoe." huno hu'neane.

⁶ "Lapaya hukoe." hu'nea yafe aole lakesa o'afita lo'kiya vaita mai'neta make huta hukune

"Nakaeya koli ohukoe Anumayamo'a kanale'ya huno naya nehea yafe vava'moki na kava hunatekae?"

Yisasi ke a'kame malesuna yafe lavuya ohise.

⁷ Anumaya Koti ke a'ke'ainaka lahapai'nepai'a kava yakailapate'naya vava'aife lapa'kesa afipateo. Anumaya Kotife afi'a apaipafi malet'e'a kanale ka male'a u'e'a

nehu'a fali'naya kavafe mi'ko afina lapa'kesa afifi nehutapa lapa'kaeya'ae ani hu'naya kava'ake nehutapa Anumaya Kotife afitapa lapaipafi ne'maletapa maiyo. ⁸ Yisasi Kalaisi'a nehea kava'amo'a mi'ko afina mako'ke avamete'ke a'ke'ainaka'ae meni'ae hane'neanakeno akola ani kava'ke huno haneke haneke huno mako'ke avamete'ke akola hanekaiye. ⁹ Ani kava nehea yafe haviku aki'ae aka'ae mono ke lahapapaisakeno lapaipa lapa'kesa alino yakale yafenaki “Ma ne'ya neo. Ina ne'ya o'neo.” hu'a hu'naya ke a'kame male'naya vaya'ai apaya ohu'ne. Ne'ya nesuna yafe apaumomo male'nea kemo'a laku lame alino kanale huolatekaiya'maki Anumaya Koti'a vaya alino kayone hu ya'amo'a kava hulateketa lo'kiya vaita mai'none. ¹⁰ Yisasi'a yofo yosale fali'nea yafe afita laipafi male'nona ya'mo'a ne'ya neta lamu nehuna kava hu'nea'maki mono nopi kava vaya'moki meme afu he'a sala mana ha'naya'maki Yisasi kola'amo'a hapa'o'ma'nea yafe ne'ya ne'a apamu ohu'nae. ¹¹ Mono nopi hokote kava ve'kamo'a meme afu heteno kola'aleti hao'otake ya'api ano kalo patalesea yafe lusiya huno fate akufa nopi kola alino haino aino la'kiteno ani afumo akufa'a alino elineno ma'aileka atafi katale'ne. ¹² Ani kava hu'naya kava hu'a kuma keki'ya vekomo ma'aileka Yisasina avale'a hati lavite'a avuya hisifi kava hutakeno akufa akafu kikeno fali'ne. Yisasi'a fali'nea kola'aleti hao'otake ya'api ano kalo patalesike'a fate akufa vaya hapaesaya yafe keki'ya vekomo ma'aileka avale'a yofo yosale asaite'ne'a hakeno fali'ne. ¹³ Yisasi'a ani kava hu'nea yafe lakaeya ma'aileka Yisasite ne'uta Yuta vaya'moki a'ke'ainaka ne'maiya au'ava ya ne'ataleta Yisasi a'kame ne'visunake'a vaya'moki Yisasina ali'a haviya hute'naya kava hu'a lakaeya'ae ali'a haviya hunelate'a lavuya hisea kava hulatesae. ¹⁴ Mani ke ma akufa yafe nehoe lakaeya akola maike maike hisuna

kumati ma mopafi o'male'nea'maki ko'ku'napi'ke maike maike hisuna kumati hane'neanaketa haita maisuna yafe nelahaiye. ¹⁵ Nelahaikeno Yisasi'a lakaeyatefe fali'nea yafe mi'ko afina Anumaya Kotina amuse ya amikefena afu heta o'amikuna'maki lavayafati'ke aki alita asaka nehuta “Akaeyafe afi'na naipafi male'noe.” nehuta huta fole aiteta Anumaya Koti aki alita asaka huke huke nehuta amuse ya amisune. ¹⁶ Ani kava nehutapa vayatapi alitapa kayone hune'apatetapa apaya nehaya kavafe lapa'ke o'kanitapa afeno ya male'naya yapati'ae fa'ko hutapa apamisayana Anumaya Koti'ae amuse ya amikayanakeno aipamo'a kanale huke.

Anumaya Koti'a alino kanale hulatesiketa maikune.

¹⁷ Lapa'kaeyate kava yakaisaya vayana Anumayamo'a alino hetipate'nea vaya'ai ke afitapa apa'kame ne'maletapa apaiya'afi maiyo. Ani kava hisayana ali'ya'ape amuse nehisakeno apaipamo'a kana ohuke. Apaipamo'a kana nehisike'a yakai lapatesayana inani kava'mo'a lahapa'omakaiye. Anumaya Koti'a lapa'ku lapamete yakai lapatesaya ali'ya apami'neanakeno henaka'a Anumaya Koti'a ali'ya'ape apafikesea yafe apa'kaeya ke afitapa a'kame maleo.

¹⁸ Laipa maleta akonana hao'otake yati lakaeyapi o'male'niketa kanale kava'ake nehunanaketa Anumaya Koti aki alita asaka hisuna kava'ake mi'ko afina hisune nehuta ani yafe Anumayamo'a mi'ko afina laya hisea yafe Anumayamoteka ke hutapa afikeo. ¹⁹ Anumayamo'a naya hisike'na lapa'kaeya'ae u'na maisoa yafe Anumayamoteka ke hutapa afikeo hu'nae lapafine'koe.

²⁰⁻²¹ Anumaya Koti'a alino lo'kiya vailate'nea kemo'a lo'kiya vaino haneke haneke hisea yafe Yisasi'a fali'nea kola'mo'a aino la'ki'nikeno Anumaya Koti'a Yisasi

Kalaisina fali'neapati ako alino hetite'nea yafe sipi sipile kava ne'yakaiya ala kava ve'kati mai'ne. Mai'nikeno Anumaya Koti'a laipa falu ya'mo aepa'a mai'neanake'na Akaeyafe inake hu'na ke hu'na afine'koe “Yisasi Kalaisi lo'kiya'aleti Anumaya Koti'a haisea kava hisaya lo'kiya'a lapamiteno lapaipafi ali'ya ne'aliketapa Akaeya haisea kava hisae.” hu'nae ke hu'na afine'koe. Yisasi Kalaisi akimo'a mi'ko afina ala huno haneke haneke huno ala aki hanese hu'nae nehoe. Lamake.

Hano hu ke.

²² Mi'ko nepu nasa'nimokitapa amusetapi nehuki lapa'kaeya lo'kiya vaiapa maisaya yafe yatala ke no'kaova'maki afa'a aupasi ke kamale'noanaki ani ke hapalitapa afitetapa a'kame maleo. ²³ Lakanatimo'a Timotina nofi nopati kalu hete'nake'nae lahapa'nepauki afeo. Makale'a nakaeyateka esike'naena nakaeya'ae lo'kata'a lapa'kekefe uku'ae.

²⁴ Kava vayatapi'ae Anumaya Koti anaka'ae hu'na falu fala hunelapatoanaki hapapaiyo. Itali kotekati e'a mai'naya vaya'moki'ae ani kava hu'a lapa'kaeyafe hu'a falu fala hunelapatae.

²⁵ Anumaya Koti'a vaya alino kayone hu ya'amo'a lapa'kaeya'ae lo'kano hanese. Lamake.

Anumaya Koti'a Saufa Lami'nea Ke
New Testament in Inoke-Yate

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Inoke-Yate

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 28 May 2022

0efd25e9-6950-53d1-8fd3-d0e2721ce857